

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

GOSPODARSKA IZVRŠBA IN SODNI ZAOSTANKI
V REPUBLIKI SLOVENIJI

Ljubljana, september 2007

AGRIPINA BRATEC SELAN

IZJAVA

Študent/ka AGRIPINA BRATEC SELAN izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Zarjana Fabjančiča, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____ Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1. SPLOŠNO O IZVRŠBI.....	2
1.1. IZVRŠILNI POSTOPEK.....	2
1.2. VSEBINA PREDLOGA ZA IZVRŠBO	3
1.3. STROŠKI IZVRŠILNEGA POSTOPKA.....	3
1.3.1. STROŠKI STRANK	3
1.3.1.1. STROŠKI SODNIH TAKS.....	3
1.3.1.2. Stroški zastopanja.....	5
1.3.1.3. »Materialni« in drugi stroški	6
1.3.1.4. Stroški izvršbe	7
1.3.1.5. Povrnitev stroškov	7
1.4. KRAJEVNA PRISTOJNOST GLEDE NA IZVRŠILNO SREDSTVO.....	8
Izvršba na premoženje	8
Izvršba na denarno terjatev dolžnika.....	8
Izvršba na terjatev	9
Izvršba na druge premoženjske in materialne pravice	9
Izvršba na delež družbenika	9
Izvršba na nepremičnine.....	9
1.5. KRAJEVNA PRISTOJNOST PRI ODLOČANJU O UGOVORU	9
1.6. USTAVNE PODLAGE.....	10
1.6.1. Zakon o izvršbi in zavarovanju - ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU	10
1.6.1.1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona.....	10
1.6.1.2. Cilji, načela in poglobitve rešitve predloga zakona.....	11
1.6.1.3. Uskladitev določb s predlaganimi spremembami	12
1.6.1.4. Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (ZVPSBNO)	12
2. SODNA STATISTIKA OD LETA 2001 DO 2006	12
2.1. IZVRŠILNE GOSPODARSKE ZADEVE.....	15
2.2. IZVRŠILNE ZADEVE	16
2.3. UČINKOVITOST SODNIKOV IN SODIŠČ	17
3. RAZLOGI ZA SODNE ZAOSTANKE	17
3.1. OCENA STANJA IN PREDLOGI	20

4. PROJEKT LUKENDA	22
4.1. FRANJO LUKENDA	22
4.2. GLAVNI UKREPI PROJEKTA LUKENDA.....	23
4.2.1. Zagotovitev prostorskih pogojev.....	24
4.2.2. Dodatna zagotovitev človeških virov	24
4.2.3. Stimulativno nagrajevanje sodnega osebja in sodnikov za odpravljanje sodnih zaostankov	25
4.2.4. Poenostavitev zakonodaje in standardizacije sodnih postopkov.....	25
5. PROJEKT TWINNING »ZMANJŠEVANJE SODNIH ZAOSTANKOV NA PODROČJU IZVRŠBE«	28
5.1. ELEKTRONSKO VLAGANJE PREDLOGA ZA IZVRŠBO	30
6. SREDSTVA ZA BOJ ZOPER PLAČILNO NEDISCIPLINO.....	31
SKLEP	34
LITERATURA	35
VIRI	35

UVOD

Zaradi pogostosti pojava plačilne nesposobnosti in plačilne nediscipline v Sloveniji, so mnogi upniki prisiljeni iskati pomoč na sodišču, zato sem se odločila raziskati prizadevanja Slovenije pri reševanju teh težav in se osredotočiti na težave v sistemu sodstva in njegovih zaostankov, ki so za podjetja najpogosteje usodna. Tu mislim predvsem na dolge sodne postopke pred pravnomočno sodno odločbo, ki je v večini primerov tudi izvršilni naslov za začetek postopka izvršbe, kot to ureja Zakon o izvršbi in zavarovanju, ter izterjave zapadlih in neplačanih obveznosti. Zaradi predolгих postopkov in neuspešnih izterjav dolgov, v tem času podjetja zaradi likvidnostih težav že propadejo.

V Republiki Sloveniji ima pravica do sodnega varstva v razumnem roku naravo temeljne človekove pravice. Kljub pomembnim premikom v zadnjih letih, država navedene pravice še vedno ne zagotavlja v rokih, ki bi v celoti ustrezala ustavnim določbam in standardom najbolj razvitih evropskih držav. Projekt za odpravo sodnih zaostankov, ki so ga poimenovali po Franju Lukendi, je na Evropskem sodišču za človekove pravice (ESČP) uspel zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku. Evropsko sodišče je v tem primeru prvič razsodilo proti Sloveniji. Sodišče je tako določilo, da mora Slovenija Lukendi izplačati odškodnino za negmotno škodo v višini 3200 evrov in 965 evrov za povrnitev stroškov. Zaskrbljujoče pa je to, da je po izdaji te sodbe Evropsko sodišče za človekove pravice izdalo še 160 podobnih sodb, pričakujemo pa lahko še dodatne. Glede na to, da gre v vsakem posameznem primeru za človekovo usodo, se je treba zavedati, da lahko prepozno sodno varstvo izniči vse njegove učinke. Navsezadnje ni nepomembno, da nekatere vrste sodnih zaostankov povzročajo poleg neposredne škode tudi veliko posredno gospodarsko škodo. Sodni zaostanki na posameznih stopnjah obravnavanja, področjih dela in sodnih območjih so tudi po statističnih podatkih za leto 2005 zelo veliki. Vendar se na področju gospodarske izvršbe po statističnih podatkih Ministrstva za pravosodje od leta 2002 naprej že kaže trend zmanjšanja sodnih zaostankov.

V sklopu prvega dela diplomskega dela sem opredelila teoretični vidik izvršbe, pri čemer so me še posebej zanimali stroški, ki jih nosi upnik pri uveljavljanju svojih terjatev.

V drugem poglavju sem svoje delo podprla s sodno statistiko, ki nazorno kaže smer gibanja sodnih zaostankov od leta 2001 do leta 2006, in kako je zajemanje statističnih podatkov o delu sodišč, sodnikov in pravosodnega osebja iz leta v leto bolj podrobno statistično zajeto.

V tretjem poglavju sem analizirala razloge za sodne zaostanke, kjer gre za zanimiv splet okoliščin.

V četrtem poglavju predstavljam skupni državni projekt Lukenda za odpravo sodnih zaostankov do konca leta 2010, pri čemer bi rada še posebej poudarila, da gre za **odpravo**

sodnih zaostankov do leta 2010, in ne zgolj za zmanjšanje sodnih zaostankov.

V petem poglavju govorim o projektu Twinning za zmanjševanje sodnih zaostankov na področju izvršbe. Pri tem projektu gre za prenovno informacijskega sistema za spremljanje postopkov v izvršilnih zadevah, kjer je še posebej zanimivo elektronsko vlaganje predlogov za izvršbo in izdajo sklepa o izvršbi v roku 48 ur.

V zadnjem poglavju Sredstva za boj proti plačilni nedisciplini pa želim spomniti na še vedno najbolj učinkovit način zavarovanja proti plačilni nedisciplini – preventivni ukrep nadzora in kontrole poslovnih terjatev.

1. SPLOŠNO O IZVRŠBI

1.1. IZVRŠILNI POSTOPEK

Izvršilni postopek definiramo kot tisto procesno delovanje, ki naj s pomočjo državnih prisilnih sredstev med dolžnikom in upnikom vzpostavi takšno zunanje stanje, kakršno ima upnik pravico zahtevati na podlagi izvršilnega naslova oz. omogoči bodočo izvršitev upnikove terjatve.

Izvršilni postopek je sestavljen iz dveh faz:

1. faza: dovolitev izvršbe – DOVOLILNI DEL

Ta faza se začne s predlogom za izvršbo (izjemoma po uradni dolžnosti) in se (praviloma) konča s pravnomočnostjo sklepa o izvršbi.

2. faza: oprava izvršbe – IZVRŠILNI DEL oziroma IZVRŠBA v ožjem smislu

Praviloma se začne takoj po izdaji sklepa o izvršbi in še pred njegovo pravnomočnostjo, vendar upnik ne more biti poplačan pred pravnomočnostjo (razen pri izvršbi na denarna sredstva v gospodarskih zadevah – 150. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007). Izjema je tudi izvršba na podlagi verodostojne listine, ki se vedno opravi šele po pravnomočnosti.

Ko je izvršba (uspešno) opravljena ali pa je iz kakršnihkoli razlogov ustavljena, je končana faza oprave izvršbe in s tem je konec tudi izvršilnega postopka (Volk, 2003, str. 16).

1.2. VSEBINA PREDLOGA ZA IZVRŠBO

Zelo pomembno je, da ima predlog za izvršbo vso z zakonom predpisano vsebino: (prvi odstavek 40. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007):

- navedbo upnika in dolžnika,
- priložen izvršilni naslov ali verodostojno listino,
- dolžnikovo obveznost, ki mora biti navedena tako, kot izvira iz izvršilnega naslova,
- sredstvo in predmet izvršbe,
- ter druge podatke, ki so potrebni, da se izvršba lahko opravi.

1.3. STROŠKI IZVRŠILNEGA POSTOPKA

Stroške, ki nastanejo od začetka in do konca postopka, je mogoče razdeliti na:

- stroške, ki med postopkom nastanejo strankam; ti stroški nastajajo med potekom celotnega postopka in na
- stroške, ki nastanejo z opravo izvršbe; torej le v izvršilnem (drugem) delu postopka.

1.3.1. STROŠKI STRANK

Za stroške, ki nastajajo strankam med postopkom, velja osnovno pravilo, da vsaka stranka najprej sama krije svoje stroške postopka (152. člen Zakona o pravnem postopku).

Stranke bodo med postopkom imele predvsem naslednje stroške:

- stroške sodnih taks
- stroške zastopanja
- »materialne« in druge stroške (npr. poštnina, fotokopije, prevodi listin, stroški izračunavanja zamudnih obresti ipd.)

1.3.1.1. STROŠKI SODNIH TAKS

Ob vložitvi predloga za izvršbo mora upnik plačati sodno takso po predpisih o sodnih taksah in o tem predložiti dokazilo, v nasprotnem primeru ravna sodišče s takim predlogom kot z nepopolno vlogo. Če upnik v naknadnem roku ne dopolni predloga (tako, da plača takso) se šteje, da ga je umaknil.

Plačilo sodne takse za predlog in za sklep o izvršbi je torej procesna predpostavka za dopustnost izvršbe. Sodišče ne bo nadaljevalo postopka, dokler ne bo plačana taksa, zato bo postopek hitreje tekel, če upnik že ob vložitvi predloga za izvršbo plača takso in predlogu priloži tudi potrdilo. V nasprotnem primeru bo upnik izgubil kar nekaj (morebiti dragocenega) časa, preden bo sodišče izdalo sklep, da naj dopolni predlog za izvršbo s plačano takso in mu ta sklep vročilo, pa vse do takrat, ko potrdilo o plačani taksi prispe v spis. Sodišče šele potem, ko je plačana taksa, odloča o predlogu za izvršbo.

Tabela 1: Izvleček iz taksne tarife Zakona o sodnih taksah

Tarifna številka 1

Pri vrednosti zahtevka nad točk	do točk	znaša taksa v točkah
	10.000	600
10.000	20.000	700
20.000	50.000	800
50.000	100.000	900
100.000		- 1 % evrske vrednosti, vendar največ 20.000 točk

Vir: Zakon o sodnih taksah, 2003.

Primer:

Primer izračunane sodne takse za predlog za izvršbo in za sklep o izvršbi tarifne številke 2 taksne tarife se tudi taksa za sklep o izvršbi plača takrat, ko se vloži predlog za izvršbo, glede na trenutno vrednost točke 0,0793 evra, ki velja od 1. 1. 2007. (Uradni list RS, 140/2006).

Tabela 2: Izvleček iz taksne tarife Zakona o sodnih taksah

Nad (EUR)	do (EUR)	točk	taksa (v EUR)	* $\frac{1}{2}$ takse (v EUR)
	792,856	600	47,571	23,786
792,856	1.585,712	700	55,500	27,750
1.585,712	3.964,280	800	15.200	31,714
3.964,280	7.928,560	900	17.100	35,679
nad 7.928,560			1 % največ 1.585,712	

* $\frac{1}{2}$ tarifa – velja za ugovor zoper sklep o izvršbi

Vir: Volk, str. 63.

Če stranka takse ne plača takrat, ko nastane takšna obveznost, ji sodišče pošlje opomin, naj v 15 dneh od vročitve opomina plača sodno takso. V takem primeru mora stranka plačati tudi takso za opomin:

Tabela 3: Izvleček iz taksne tarife Zakona o sodnih taksah

Nad točk	do točk	taksa v točkah
50	100	100
100	1000	1.000

Vir: Zakon o sodnih taksah, 2003.

torej

	znaša opomin
▪ če vrednost neplačane takse znaša do 3,964 EUR	3,964 EUR
▪ če vrednost neplačane takse znaša od 7,928 do 39,642 EUR	7,928 EUR
▪ če vrednost neplačane takse znaša od 39,642 do 79,285 EUR	19,821 EUR

Upnik, ki je pravna oseba oziroma podjetnik posameznik, mora ne glede na (svoje) nezavidljivo premoženjsko stanje, že pred vložitvijo predloga dobro pretehtati, ali je postopek smiselno izpeljati. Ker z vložitvijo predloga za izvršbo nastane za upnika najmanj strošek v višini sodne takse za predlog in za sklep o izvršbi, se lahko zgodi, da bo v primerih, ko je dolžnik brez premoženja, njegova terjatev le še povečana za višino takse. Znesek takse pa je v primerih večjih terjatev lahko kar znaten strošek.

1.3.1.2. Stroški zastopanja

Poleg stroška sodnih taks, odvisno od tega, ali bo stranka v postopku nastopala sama (oziroma jo bo zastopal njen zakoniti zastopnik) ali pa po pooblaščenca – odvetniku, nosi stranka še strošek odvetniških storitev, ki se vrednotijo v skladu z odvetniško tarifo.

V izvršilnem postopku se upošteva tabela, opredeljena v tarifni številki 18 odvetniške tarife:

Tabela 4: Izvleček iz odvetniške tarife

Vrednost spornega predmeta		
<i>nad točk</i>	<i>do točk</i>	<i>Nagrada točk</i>
	750	100
750	3.000	200
3.000	10.000	300
10.000	20.000	400
20.000	35.000	500
35.000	50.000	600
50.000	65.000	700
65.000	80.000	800
80.000	100.000	900
100.000	120.000	1.000

Vir: Volk, 2003, str. 65.

Nad 120.000 točk znaša nagrada za vsakih nadaljnjih začetih 40.000 točk še 100 točk, vendar največ 2000 točk. Vrednost točke znaša 0,459 evra (Odvetniška tarifa, 2003).

1.3.1.3. »Materialni« in drugi stroški

Stranke imajo ponavadi še določene »materialne stroške« in druge stroške, povezane z vložitvijo vlog in prilog. Če stranka pooblasti odvetnika, bo te stroške odvetnik obračunal stranki.

Če se pošiljajo vloge na sodišče po pošti, nastane strošek poštnine.

Ker je treba vloge in priloge vlagati v več izvodih, kar je (ponavadi) povezano s fotokopiranjem, nastane s tem tudi strošek cene fotokopij.

Če so določene listine napisane v tujem jeziku, jih je treba prevesti. S tem nastane tudi strošek cene prevodov.

Enako velja na primer za izračunavanje zamudnih obresti, kadar stranka nima svojega programa za izračunavanje obresti (ali pa ne gre za izračunavanje »klasičnih« zamudnih obresti) in ji mora obresti izračunati nekdo drug.

Pri odločanju o tem, kateri stroški so bili potrebni za izvršbo (*peti in šesti odstavek 38. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007*), je praksa sodišč (še posebej ob priglasitvi

»materialnih« in drugih stroškov) zelo različna. Nekatera sodišča nekritično priznajo vse priglašene stroške, nekatera so pri tem natančnejša (npr. priglašeni strošek poštne na ovojnici, v kateri je bila vloga poslana) in imajo celo svoje »cenike« (npr. za ceno fotokopije, kot jo je treba plačati za fotokopiranje na sodišču).

Za nekatera večja podjetja se še vedno izkaže za gospodarno ravnanje, da za vse svoje neplačnike, ki kljub opominu ne poravnajo svojih obveznosti, vložijo predloge za izvršbo. Ni nujno, da je upniku v posameznih konkretnih primerih vzpostavljeno prvotno stanje. Bistvo takšnih potez je predvsem v tem, da si pridobijo finančno disciplinirane stranke, saj so takšna podjetja že znana po tem, da ne tolerirajo finančne nediscipline. Vsekakor pa je takšno delovanje odvisno od tega, za kakšno vrsto dejavnosti gre.

Kljub naraščajočemu številu vlog za izvršbe na sodiščih je še vedno največ malih podjetij, ki temeljito pretehtajo smiselnost predlogov za izvršbo, saj si ne morejo privoščiti tako strogega poslovnega kriterija in jim v končni fazi ne povrne finančne izgube.

Še vedno je najbolje preventivno preveriti poslovno sposobnost svojih strank in si priskrbeti bančne garancije, kar pa je ponovno smiselno le za posle večjih vrednosti.

1.3.1.4. Stroški izvršbe

Stroški izvedbe so stroški, ki so povezani z opravo izvršbe. Tudi pri teh stroških velja, da jih najprej plača upnik. Že leta 2002 pa je bilo z novelo Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ – A) uvedena varščina za plačilo dela in stroškov izvršitelja ter hramba in izplačilo varščine ter obračun plačila za delo in stroškov izvršitelja. Bistvo te ureditve varščine za plačilo dela in stroškov izvršitelja je v razbremenitvi sodišč, ki so do takrat izdajala dva sklepa, tistega za položitev predujma in tistega, s katerim so odločila o stroških izvršitelja. Sodišče pa odloča le v primerih, da se upnik ne strinja z višino zahtevane varščine ali z obračunom izvršitelja.

1.3.1.5. Povrnitev stroškov

Stranka (ponavadi je to upnik), ki je opredeljeno navedla vse stroške, ki jih je imela, mora do določenega trenutka tudi zahtevati povrnitev teh stroškov. Največkrat stranke sicer navedejo stroške in hkrati zahtevajo že povrnitev. Navedeno je posebej pomembno pri predlogu za izvršbo na podlagi verodostojne listine, ko sodišče v sklepu o izvršbi naloži dolžniku, naj plača terjatev, skupaj z odmerjenimi stroški.

Upnik mora dolžniku povrniti izvršilne stroške, kadar neutemeljeno vloži predlog za izvršbo. To se najpogosteje zgodi zaradi slabe evidence upnika, npr. spregleda, da je dolžnik že poravnal terjatev, in vloži predlog za izvršbo. Dolžnik zoper sklep o izvršbi seveda vloži

ugovor in (utemeljeno) zahteva povrnitev opredeljeno navedenih stroškov (ugovora). V praksi se večkrat zgodi, da se dejanji strank (upnikov izvršilni predlog in dolžnikovo plačilo) razhajata za kakšen dan ali pa se zgodi celo na isti dan. V takem primeru je včasih za sodnega referenta izredno težko odločati o povrnitvi stroškov, zato je koristno, da ena stranka drugo stranko o nameravanem dejanju (vložitvi predloga oziroma plačilu obveznosti) obvesti. S tem se stranki lahko izogneta mnogim (nepotrebnim) stroškom.

1.4. KRAJEVNA PRISTOJNOST GLEDE NA IZVRŠILNO SREDSTVO

Krajevna pristojnost glede na izvršilno sredstvo zakon določa v okviru posameznega izvršilnega sredstva.

Izvršilna sredstva se delijo na:

1. Izvršbo na premičnine.
2. Izvršbo na denarno terjatev dolžnika.
3. Izvršbo na druge premoženjske in materialne pravice.
4. Izvršbo ne delež družbenika.
5. Izvršbo na nepremičnine.

Izvršba na premičnine

Če upnik navede, kje so stvari (npr. v določenem lokalu, obrtni poslovalnici ipd.), je pristojno krajevno sodišče, na območju katerega so stvari (77. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007). Če pa upnik ne navede posebej, kje so stvari, in v predlogu za izvršbo navede le podatke o stalnem ali začasnem prebivališču oziroma sedežu dolžnika, je pristojno sodišče, kjer ima dolžnik stalno ali začasno prebivališče oziroma pravna oseba svoj sedež (78. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007).

Izvršba na denarno terjatev dolžnika

Pristojno je sodišče, na območju katerega ima dolžnik stalno prebivališče oziroma sedež; če nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, pa sodišče na območju katerega ima stalno oziroma začasno prebivališče njegov dolžnik (dolžnikov dolžnik). Taka ureditev velja smiselno tudi za sedež pravne osebe (100. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007). Novela Zakona o izvršbi in zavarovanju ukinja krajevno pristojnost sodišča glede na sedež organizacije za plačilni promet (pri izvršbi na dolžnikova sredstva pri organizacijah za plačilni promet), torej velja v vseh primerih izvršbe na denarno terjatev splošna določba o krajevni pristojnosti.

Izvršba na terjatev

Pomeni, da se izročijo ali dobavijo premičnine ali da se izroči nepremičnina.

Krajevno pristojna so sodišča, na območju katerega so stvari oziroma nepremičnine (152. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007).

Izvršba na druge premoženjske in materialne pravice

Pristojno sodišče, na območju katerega ima dolžnik stalno ali začasno prebivališče oziroma sedež (162. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007).

Izvršba na delež družbenika

Za odločitev o predlogu za izvršbo in za samo izvršbo je pristojno sodišče, na območju katerega je sedež družbe (164. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007).

Izvršba na nepremičnine

Za odločitev o predlogu za izvršbo in za samo izvršbo je pristojno sodišče, na območju katerega je nepremičnina (prvi odstavek 166. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007). Le če so nepremičnine na območju več sodišč, je krajevno pristojno za dovolitev izvršbe in za samo izvršbo tisto sodišče, na območju katerega je nepremičnina, ki je prva navedena v predlogu za izvršbo (drugi odstavek 166. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007).

1.5. KRAJEVNA PRISTOJNOST PRI ODLOČANJU O UGOVORU

Za odločanje o ugovoru zoper sklep o izvršbi oziroma zavarovanju je pristojno sodišče, ki je sklep izdalo (54. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007). Zakon torej določa stvarno (funkcionalno) pristojnost sodišča za odločanje o ugovoru. Vendar, če sodišče ugotovi, da je ugovor krajevne nepristojnosti utemeljen (to je sicer ugovorni razlog iz 1. točke 55. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007), odloči pravzaprav le o tem ugovoru; izreče se za krajevno nepristojno in zadevo odstopi krajevno pristojnemu sodišču. To (krajevno pristojno) sodišče pa odloča tudi o (morebitnih) drugih ugovorih zoper sklep o izvršbi oziroma zavarovanju. (Volk, 2003, str. 13-15).

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ-A), ki je bil 22. 8. 2002 objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije, je v nepolnih štirih letih od

uveljavitve zakona o izvršbi in zavarovanju spremenjena kar polovica »aktualnih« določb, torej določb, ki so se v praksi v pretežnem delu uporabljale. Razlogov za tako obširne spremembe je zagotovo več, največ pa jih lahko pripišemo načinu priprave zakonskega predloga in (razmeroma dolgemu) časovnemu obdobju, v katerem je besedilo nastajalo.

Ministrstvo za pravosodje kot predlagatelj zakona je mnogim, ki zakon zadeva, dalo možnost za predloge, pripombe. Tako so bila v veliki meri upoštevana stališča in pripombe iz prakse (sodnikov, odvetnikov, notarjev, izvršiteljev...) kot tudi iz gospodarstva, drugih (državnih organov, bank in hranilnic...). Seveda pri takšnem načinu zagotovo pride do navzkrižja interesov in posledično do usklajevanja različnih predlogov. Pri tem ne smemo pozabiti, da je na enak način nastajal (takrat) novi Zakona o izvršbi in zavarovanju, za katerega pa vemo, da je bil po vsebini pravzaprav novela, saj je nastal na ogrodju do takrat veljavnega Zakona o izvršilnem postopku (ZIP). Tako je bil ZIP pravzaprav že dvakrat noveliran. Ob dejstvu, da je bil to zakon, ki je temeljiteje »ščitil« interese *dolžnika kot pa upnika*, mu zato tudi nekatere alarmantne novosti in spremembe niso mogle do živega, ali povedano drugače, se nekako niso inkorporirale v zakon. (Volk, 2003, str. 7).

1.6. USTAVNE PODLAGE

1.6.1. Zakon o izvršbi in zavarovanju - ZIZ

Področje civilnega izvršilnega postopka ureja Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), ki je začel veljati 15. 10. 1998 in bil korenito noveliran leta 2002 z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o izvršbi in zavarovanju. Sledile so še tri novele Zakona o izvršbi in zavarovanju, in sicer februarja 2006 (ZIZ-C), julija 2006 (ZIZ-D) in novembra 2006 (ZIZ-E).

Nazadnje pa je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne 20. decembra 2006 potrdil uradno prečiščeno besedilo Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ-UPB4), ki obsega zgoraj navedeni Zakona o izvršbi in zavarovanju in vse novele (ZIZ, 2007).

Če Zakona o izvršbi in zavarovanju ali drug zakon nekaterih vprašanj ne ureja, se subsidiarno uporabljajo določbe Zakona o pravnem postopku (ZPP, 1999).

1.6.1.1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ) je bil spremenjen februarja 2006 zaradi uskladitve z Ustavo RS v povezavi s tremi odločbami Ustavnega sodišča. Potrebna je bila tudi uskladitev z določbami pravnih aktov Evropske unije in mednarodnih pogodb ter načelom prava Evropskih Skupnosti o prepovedi diskriminacije prebivalcev držav članic EU v postopkih pred nacionalnimi sodišči držav članic EU. Sprejete so bile tudi nekatere manjše spremembe,

ki so se izkazale za nujne zaradi pospešitve izvršilnih postopkov.

Spremembe sistemske narave sedaj že potekajo sočasno v okviru projekta Twinning za zmanjševanje sodnih zaostankov na področju izvršbe, ki poteka pri Vrhovnem sodišču RS.

Ustavno sodišče je z odločbo U-I 322/05 z dne 9. 3. 2006 ugotovilo ustavno neskladnost prvega stavka tretjega odstavka 97. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju. Ugotovilo je, da zakon zoper odločitev izvršitelja o poplačilu enega upnika ne določa možnosti uveljavljanja pravnega sredstva. Dolžnik tako v izvršilnem postopku ni imel možnosti uveljavljati pravno sredstvo zoper odločitev izvršitelja. Tako je bilo poseženo v dolžnikovo pravico do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave RS. Nova zakonska ureditev je to neskladje odpravila v šestih mesecih od objave odločbe v Uradnem listu RS, to je do 23. 9. 2006.

Omenjeni način izvršitve odločbe bi pomenil veliko obremenitev za izvršilna sodišča, katera že tako ali tako bremenijo veliki sodni zaostanki, in bi pripeljal do še večjih sodnih zaostankov. Vlada je zato z namenom poenotenja sistema poplačila upnikov, s ciljem razbremenitve izvršilnih sodišč, katera so morala do takrat sama odločati o poplačilu več upnikov, poleg opisane spremembe predlagala tudi spremembo zakona pri poplačilu več upnikov.

Poplačilo več upnikov tako sedaj na podlagi 98. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju opravlja izvršitelj. V primeru, da stranke ne soglašajo z obračunom terjatve in delitvi kupnine, se lahko pritožijo na izvršilno sodišče.

1.6.1.2. Cilji, načela in poglavitne rešitve predloga zakona

Tako smo imeli do odločbe Ustavnega sodišča U-I-322/05 dva sistema poplačila upnikov. V primeru, ko je bil samo en upnik, je o delitvi kupnine odločal izvršitelj, v primeru več upnikov pa je moralo po četrtem odstavku 98. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju o delitvi kupnine odločati sodišče.

Zaradi hitrejšega reševanja zadev je bil uveljavljen predlog Vlade RS, da se sistem poplačila upnikov poenoti, in sicer na ta način, da o vsakem poplačilu, ne glede na to, ali je upnik eden ali jih je več, odloča izvršitelj. Takšnih spornih zadev je bilo v letu 2006 okoli 5 %. Iz navedenega sledi, da bi bilo pri obsegu 100.000 zadev takšnih zahtev nekaj čez 5000.

Poleg tega je bil na pobudo Vlade RS rok, v katerem stranki lahko nasprotujeta izjavi kupca, skrajšan na osem dni. Če bi prej veljavni tridesetdnevni rok ostal in nobena od strank izjavi kupca ne bi nasprotovala, bi lahko izvršitelj izdal obračun šele po preteku 30-dnevnega roka, s čimer se je prej po nepotrebnem podaljšal izvršilni postopek oziroma je upnik prišel kasneje do poplačila svoje terjatve.

V primeru, da nobena stranka ne vloži zahteve, da o obračunu terjatve odloča sodišče, velja obračun terjatve z obvestilom o delitvi kupnine za dokončnega. Izvršitelj je tako dolžan v roku osmih dni opraviti poplačilo upnika, presežek kupnine pa, če za to ni ovir, izročiti dolžniku, sicer pa denar za dolžnika položiti pri sodišču.

S temi spremembami so se delno razbremenila sodišča, katera so doslej morala sama odločati o poplačilu več upnikov.

1.6.1.3. Uskladitev določb s predlaganimi spremembami

Z novelo Zakona o izvršbi in zavarovanju – Uradno prečiščeno besedilo 4, je bil v 96. in 189. členu Zakona o izvršbi in zavarovanju vnesen institut izjave kupca, s katero le-ta v primeru nakupa premičnine oziroma nepremičnine za ceno, ki je nižja od njene ugotovljene vrednosti po 178. členu tega zakona, in pridobljena kupnina ne bi zadostovala za popolno poplačilo upnika, izjavi, ali je z upnikom povezana oseba po določbi 200.b člena Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007. To izjavo izvršitelj po petem odstavku 189. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju vroči dolžniku in upniku, ki ji lahko nasprotujeta v 30 dneh. O resničnosti izjave kupca v teh primerih odloča sodišče, ki istočasno odloča še o delitvi kupnine in poplačilu upnikov (Zakona o izvršbi in zavarovanju, 2007).

1.6.1.4. Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (ZVPSBNO)

Državni zbor Republike Slovenije na seji 26. aprila 2006 sprejel Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (ZVPSBNO), ki je bil dne 12. 5. 2006 objavljen v Uradnem listu RS, št. 49.

2. SODNA STATISTIKA OD LETA 2001 DO 2006

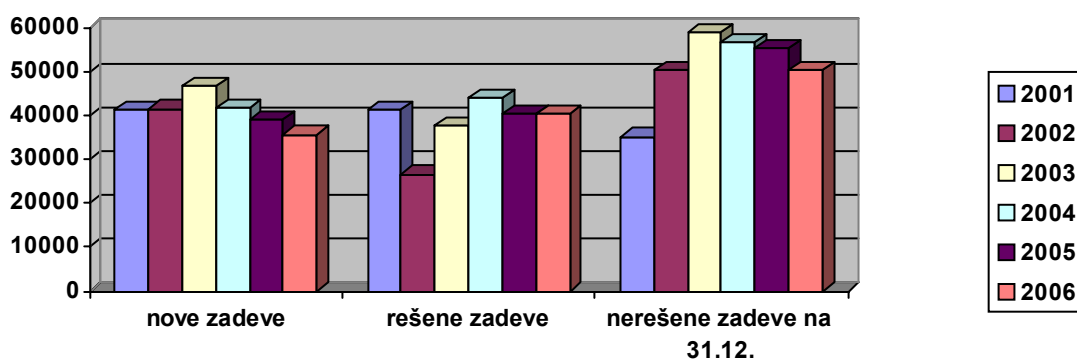
Zaradi ugotovitve dejanskega stanja in predstavitvijo ustreznih ukrepov za pospešeno odpravo sodnih zaostankov je treba analizirati statistične podatke. Ločeno predstavljam nerešene zadeve in sodne zaostanke. V številu nerešenih zadev so vštete vse zadeve, ki niso rešene na dan zajema statističnih podatkov, tj. na zadnji dan leta, torej tudi zadeve, ki so npr. na sodišče prispele 31. 12. v izbranem letu in je zanje jasno, da na dan zajema podatkov niso mogle biti rešene. Zadeve, ki se štejejo kot sodni zaostanek, natančno opredeljuje Sodni red v 50. členu, in sicer glede na čas, ki je potekel od vložitve nerešene zadeve na sodišče, odvisno od posamezne vrste zadeve.

Tabela 5: Zbirno poročilo za izvršilne gospodarske zadeve na okrajnih sodiščih

Okrajna sodišča zbirno poročilo	Nerešene zadeve na dan 1. 1.	Nove zadeve	Zadeve v delu	Rešene zadeve	Nerešene zadeve na dan 31. 12.	Nerešene zadeve - razlika v %
2001	35152	41318	76470	41189	35281	0,36
2002	35275	41502	76777	26543	50234	42,40
2003	50230	46620	96850	37799	59051	17,56
2004	59150	41763	100913	44098	56815	- 3,95
2005	56806	38934	95740	40533	55207	- 2,81
2006	55184	35623	90807	40399	50408	- 8,65

Vir: Sodna statistika, 2007.

Slika 1: Grafični prikaz novih, rešenih in nerešenih zadev po letih za izvršilne gospodarske zadeve na okrajnih sodiščih

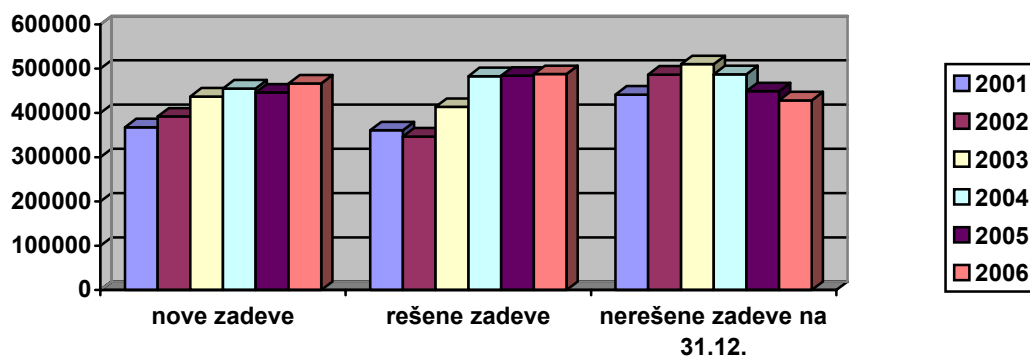
Vir: Sodna statistika, 2007.

Tabela 6: Zbirno poročilo za vse zadeve na okrajnih sodiščih

Okrajna sodišča	Nerešene zadeve na 1. 1.	Nove zadeve	Zadeve v delu	Rešene zadeve	Nerešene zadeve na dan 31. 12.	Nerešene zadeve - razlika v %
2001	434605	367798	802403	360751	441652	1,62
2002	441648	392030	833678	346838	486840	10,23
2003	486771	437521	924292	413962	510330	4,84
2004	515234	455522	970756	483215	487541	- 5,37
2005	487510	446251	933761	484223	449538	- 7,78
2006	449614	466824	916438	487701	428737	- 4,64

Vir: Sodna statistika, 2007.

Slika 2: Grafični prikaz novih, rešenih in nerešenih zadev po letih za vse zadeve na okrajnih sodiščih

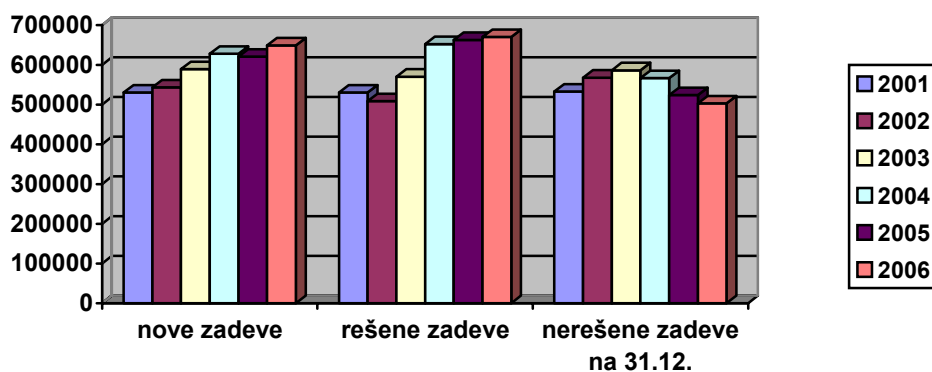
Vir: Sodna statistika, 2007.

Tabela 7: Zbirno poročilo za vse zadeve na vseh sodiščih

Vsa sodišča skupaj	Nerešene zadeve na 1. 1.	Nove zadeve	Zadeve v delu	Rešene zadeve	Nerešene zadeve na dan 31. 12.	Nerešene zadeve - razlika v %
2001	533190	530056	1063246	530277	532969	- 0,04
2002	532973	543073	1076046	508213	567833	6,50
2003	567703	588957	1156660	570236	586424	3,20
2004	590951	627638	1218589	652001	566588	- 4,10
2005	566511	620345	1186856	662840	524016	- 7,50
2006	524082	648806	1172888	669748	503140	- 4,00

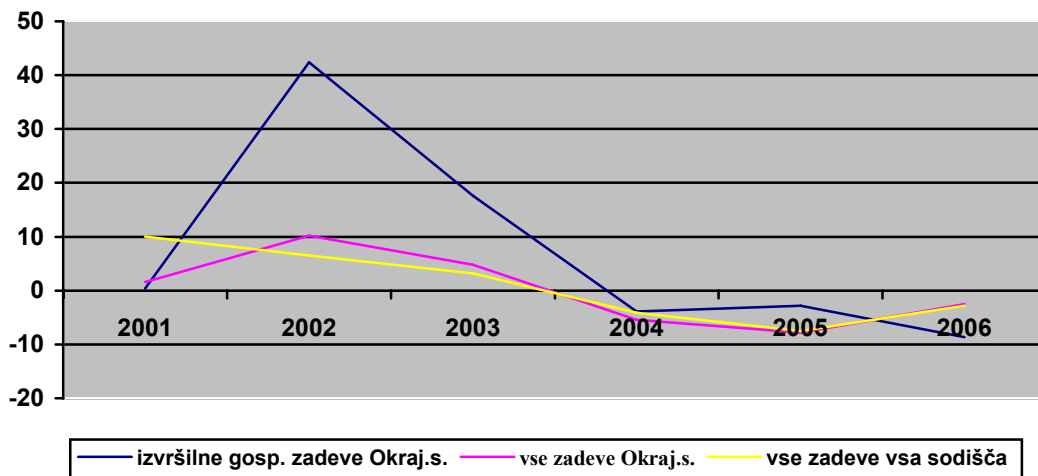
Vir: Sodna statistika, 2007.

Slika 3: Grafični prikaz novih, rešenih in nerešenih zadev po letih na vseh sodiščih

Vir: Sodna statistika, 2007.

Slika 4: Grafični prikaz odstotkov zmanjšanja oziroma povečanja sodnih zaostankov za izvršilne zadeve na okrajnih sodiščih, vse zadeve na okrajnih sodiščih in za vse zadeve na vseh sodiščih.

Vir: Sodna statistika, 2007.

Sodna statistika je pripravljena na podlagi podatkov, ki jih v skladu z zakonskimi pooblastili zbira Ministrstvo za pravosodje na podlagi 74. člena Zakona o sodiščih (ZS-UPB), Uradni list RS, št. 23/2005 in 50. člena Sodnega reda.

Gibanje izvršilnih gospodarskih zadev se je zlasti v zadnjih slabih treh opazovanih letih začelo zmanjševati. Statistični podatki za vsa sodišča pa kažejo splošno zmanjševanje sodnih zaostankov.

2.1. IZVRŠILNE GOSPODARSKE ZADEVE

V letu 2001 so okrajna sodišča v reševanje prejela 41.318 izvršilnih gospodarskih zadev. Skupaj z nerešenimi zadevami iz preteklih let (35.152) so imela v delu 76.470 izvršilnih gospodarskih zadev. Rešila so 41.189 zadev (53,9 % zadev v delu), na koncu leta je ostalo 35.281 nerešenih zadev, kar predstavlja v povprečju nerešen 10,2 mesečni pripad zadev.

V letu 2002 so okrajna sodišča v reševanje prejela 41.502 izvršilnih gospodarskih zadev. Skupaj z nerešenimi zadevami iz preteklih let (35.275) so imela v delu 76.777 izvršilnih gospodarskih zadev. Rešila so 26.543 zadev (34,5 % zadev v delu), na koncu leta je ostalo 50.234 nerešenih zadev, kar predstavlja v povprečju nerešen 14,5 mesečni pripad zadev.

V letu 2003 so okrajna sodišča v reševanje prejela 46.620 izvršilnih gospodarskih zadev. Skupaj z nerešenimi zadevami iz preteklih let (50.230) so imela v delu 96.850 izvršilnih gospodarskih zadev. Rešila so 37.799 zadev (39 % zadev v delu), na koncu leta je ostalo

59.051 nerešenih zadev, kar predstavlja v povprečju nerešen 15,2 mesečni pripad zadev.

V letu 2004 so okrajna sodišča v reševanje prejela 41.763 izvršilnih gospodarskih zadev. Skupaj z nerešenimi zadevami iz preteklih let (59.150) so imela v delu 100.913 izvršilnih gospodarskih zadev. Rešila so 44.098 zadev, na koncu leta je ostalo 56.815 nerešenih zadev, kar predstavlja zmanjšanje za 3,9 %.

V letu 2005 so okrajna sodišča v reševanje prejela 38.934 izvršilnih gospodarskih zadev. Skupaj z nerešenimi zadevami iz preteklih let (56.806) so imela v delu 95.740 zadev. Rešila so 40.533 zadev, na koncu leta je ostalo 55.207 nerešenih zadev, kar je za 2,81 % manj kot na začetku poročevalnega leta.

V letu 2006 so okrajna sodišča v reševanje prejela 35.623 izvršilnih gospodarskih zadev. Skupaj z nerešenimi zadevami iz preteklih let (55.184) so imela v delu 90.807 zadev. Rešila so 40.399 zadev, na koncu leta je ostalo 50.408 nerešenih zadev, kar je za 8,65 % manj kot na začetku poročevalnega leta.

2.2. IZVRŠILNE ZADEVE

Področje sodne izvršbe še naprej ostaja neobvladljivo. V letu 2005 so sodišča prejela 124.870 novih zadev in so jih skupaj z zadevami iz preteklih let imela v delu 355.160. Rešila so jih 116.546 in jih je na koncu leta 2005 nerešenih ostalo še 238.614. Med njimi je kar 171.298 takšnih, ki sodijo med sodne zaostanke (60,8%). Za razumevanje tega področja je pomemben podatek, da v strukturi teh zadev kar 85% vseh zadev v delu predstavljajo zadeve izvršbe na podlagi verodostojne listine (in ne »pravnomočni naslovi«).

Na Vrhovnem sodišču poteka projekt informacijskega sistema za spremljanje postopkov v izvršilnih zadevah, ki se bo vključil v projekt Twinning »zmanjševanje sodnih zaostankov na področju izvršbe«. Projekt bo potekal v sodelovanju z nemškim partnerjem in tujimi strokovnjaki ter dodal organizacijsko in normativno komponento, ki sta potrebni za celovito rešitev te problematike. Sodišča opozarjajo na številne pomanjkljivosti sedanje ureditve, ki ne omogoča hitre rešitve zadev, hkrati pa je dejansko stanje zamegljeno, saj se vse zadeve vodijo kot nerešene pri sodiščih, čeprav je dejansko večina zadev že v delu pri izvršiteljih (npr. Okrajno sodišče v Cerknici ima takšnih zadev prek 70 %, Okrajno sodišče na Vrhniki prek 50 %). Upniki imajo možnost predlagati istočasno za izvršbo za uveljavitev denarne terjatve z vsemi izvršilnimi sredstvi, zadeva pa se formalno zaključi (odčrta) še po zadnjem izvršilnem sredstvu, kar v zadevah, kjer je predlagan rubež premičnin, pomeni, da zadeve ni mogoče zaključiti pred iztekom enega leta, saj lahko upnik v tem roku predlaga ponoven rubež, ves ta čas pa se zadeva vodi kot nerešena pri sodišču. Popoln absurd pa je, da prav množični upniki pogosto predlagajo odlog izvršbe za več let (Vrhovno sodišče RS, Poročilo 2005).

2.3. UČINKOVITOST SODNIKOV IN SODIŠČ

Na podlagi 5. alineje prvega odstavka 28. člena Zakona o sodiščih (Ur.l. RS št. 27/2007, uradno prečiščeno besedilo ZS-UPB3) ima Sodni svet med drugim pristojnost sprejema meril za najmanjši pričakovani obseg dela sodnikov, minister za pravosodje pa na podlagi petega odstavka istega člena k predlaganim merilom daje predhodno mnenje. Tretji odstavek navedenega člena določa, da Sodni svet spremlja, ugotavlja in analizira učinkovitost dela sodnikov in sodišč, o čemer vodi letno evidenco ter najmanj enkrat letno obvešča ministrstvo, pristojno za pravosodje.

Ministrstvo za pravosodje v okviru biltena Sodna statistika 2006 letos prvič objavlja podatke o učinkovitosti dela sodišč. Podatke je posredoval sodni svet. Učinkovitost dela sodišča se izraža s povprečno učinkovitostjo dela sodnika.

Po analizi letnega pregleda dela sodišč za leto 2006, ki vsebinsko zajemajo podatke o sodiščih in oddelkih znotraj sodišča, podatke o številu sodnikov, odstotku pričakovanega obsega sodnikovega dela ter podatke o skupnem odstotku pričakovanega obsega dela sodnika, sem ugotovila, da je prav na vseh sodiščih presežen % pričakovanega obsega dela sodnikov nad % pričakovanega obsega dela. (Sodna statistika, 2006, str. 161). Iz tega lahko povzamem, da vsaj za leto 2006 ni mogoče trditi, da k sodnim zaostankom med drugim prispeva tudi premajhna učinkovitost sodnikov, kvečjemu kadrovska problematika sodišč zaradi neatraktivnih pogojev, predvsem prenizkih plač, kar ima za posledico, da se na razpise za delovna mesta sodnikov in strokovnih sodelavcev na sodiščih ne prijavlja dovolj pravnikov. (Vrhovno sodišče RS, Letno poročilo 2006)

3. RAZLOGI ZA SODNE ZAOSTANKE

Število nerešenih zadev je le eden od pokazateljev stanja, še bolj pomemben pokazatelj je čas, potreben za rešitev zadev. Za vsako od posameznih vrst sodnih postopkov so bili zato določeni časovni standardi, prekoračitev katerih pomeni, da se zadeva šteje kot sodni zaostanek. Tudi glede tega pokazatelja na Vrhovnem sodišču ugotavljajo, da se stanje izboljšuje, vendar prepočasi in ne na vseh področjih.

Sodni zaostanki pomembnejših zadev na okrajnih in okrožnih sodiščih, gledano v celoti, so se od leta 2000 stalno zmanjševali, na višjih sodiščih pa so se povečevali, verjetno zaradi povečanega pripada, vendar je v preteklem letu tudi na tem področju prišlo do preobrata. Kot najbolj kritični se kažeta kazensko in pravdno področje okrožne pristojnosti.

Pri ugotavljanju razlogov za nastanek in naraščanje sodnih zaostankov je nujno opredeliti in oceniti vse okoliščine in pogoje, ki po splošno sprejetih načelih upravljanja in delovanja

sodne oblasti lahko vplivajo na učinkovitost² dela sodišč in znotraj tega na storilnost sodnikov in sodnega osebja.

V obdobju 1990 do 1997 se število novih zadev ni povečalo, pač pa celo nekoliko zmanjšalo, zato je bilo še posebej pomembno analizirati organizacijo in način dela, neposredno pred začetkom naraščanja sodnih zaostankov in v obdobju njihovega povečanja, ter morebitne spremembe vseh drugih okoliščin, ki vplivajo na hitrost in obseg dela sodišč in sodnikov. To obdobje sovпада z reorganizacijo sodstva v letih 1994 in 1995, ki so jo spremljale okoliščine, ki so dodatno zmanjšale učinkovitost sodišč v teh letih.

Na navedeni podlagi je na splošni ravni možno oblikovati oceno, da so sodni zaostanki, do katerih je prišlo sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja, predvsem posledica naslednjih razlogov, povzetih in prikazanih po stopnji njihovega pomena in vpliva na delo sodišč:

- zahtevne zakonske in organizacijske izvedbe ustavnega načela o delitvi oblasti, z oblikovanjem neodvisnega sodstva, pri čemer so spremenjenemu položaju sodišč in sodnikov le postopno sledile vse normativne in organizacijske spremembe, ki so nujne za učinkovito izvrševanje sodne funkcije,
- v tem okviru opravljene reorganizacije sodstva v letih 1994 in 1995 s podaljšanimi učinki velikih organizacijskih in kadrovskih sprememb, ki jih je povzročila,
- zmanjšanje storilnosti v obdobju pred in po izvedbi sodne reforme, zaradi same reforme in spremljajočih posledic, s postopnim povečanjem storilnosti šele po organizacijskih in kadrovski ustalitvi in ob ponovni uvedbi normativov pričakovanega obsega sodniškega dela,
- nezadostne pozornosti pri spremljanju statističnega gibanja zadev in zmanjšane storilnosti predvsem v obdobju od 1994 do 1997 ter posledične zamude pri pripravi in izvedbi ukrepov za povečanje učinkovitosti dela,
- povečanje fluktuacije sodnikov z upokojitvijo ali odhodom izkušenih sodnih kadrov v zasebni sektor (odvetništvo, notariat, pravne službe), pri čemer so te sodnike postopno nadomestili mlajši in manj izkušeni,
- neustrezne odzivnosti na razpisana prosta sodniška mesta, zaradi negotovosti vstopa v
- sodniški »karierni« sistem, ob nezadostnih možnostih za zadržanje najboljših kadrov

² Če učinkovitost razumemo v razmerju rešene sodne zadeve – “outputa” do celotnega vložka (npr. vložena denarna sredstva, vloženo delo sodišča in strank) kot “inputa”, potem razmerje rešena zadeva/sodnik sicer ostane bistveni, ne pa tudi edini možni pokazatelj učinkovitosti. (Vir: Sodni zaostanki v Republiki Sloveniji, 2002, str. 22).

po opravljenem državnem pravniškem izpitu, za izkušene in uveljavljene kadre pa tudi zaradi neustreznega plačnega statusa,

- družbenih sprememb, ki so hkrati potekale na vseh področjih in vplivale na delo sodišč, vključno s povečano zahtevnostjo obravnavanih zadev v celotnem navedenem obdobju.

Tudi s poglobljeno statistično analizo podatkov in vzrokov bi bil delež vsake od zgoraj navedenih razlogov za nastanek sodnih zaostankov težko številčno ovrednotiti. Povratno gledano pa je nesporno možna ugotovitev, da je šlo za izjemen stek številnih okoliščin, od katerih vsaka posebej, vse skupaj pa še toliko bolj, negativno vplivajo na delo in učinkovitost sodišč in sodnikov. Zakon o sodiščih iz leta 1994 ni določil minimalnih meril in pogojev za ustanovitev sodišč prve stopnje, zato je bilo ustanovljeno preveliko število premajhnih okrajnih sodišč, ki zaradi majhnega števila sodnikov nimajo kadrovske rezerv za primere daljših odsotnosti, hkrati pa ne omogočajo poglobljene specializacije sodnikov. Neustrezno je bilo izvedeno tudi imenovanje sodnikov na sodniške (okrajne in okrožne) položaje, hkrati pa je bila mobilnost sodnikov skoraj onemogočena³.

Sodišča so se v obdobju reorganizacije (ki sama po sebi prinaša zastoje pri delu) znašli pred številnimi novimi dejanskimi in pravnimi problemi, ki sta jih narekovala nastanek samostojne države in družbene, politične ter gospodarske spremembe.

Hkrati se je povečala zahtevnost reševanja zadev, procesna in materialna zakonodaja se je le postopoma prilagajala novemu ustavnopravnemu okviru⁴, večkrat šele z odločbami Ustavnega sodišča RS, kar je zaradi nujnih posegov v posamezne dele ureditve in časovnih zamikov oteževalo pravilno razumevanje in razlago posameznih pravnih institutov. S sprejemom novih procesnih zakonov (npr. Zakona o kazenskem postopku) so bile uvedene nove »kavtele«, katerih upoštevanje je tudi zmanjševalo hitrost in učinkovitost dela sodišč. Vse navedeno se je neposredno odražalo tudi v obsegu dela sodnikov.

Občutek pritiskov in negotovosti⁵ sodnikov glede izvolitve v trajni mandat in slab status sodnikov so povzročili, da je od leta 1994 do leta 1996 število sodnikov na prvostopnih sodiščih splošne pristojnosti bilo manjše kot leta 1993, hkrati pa majhen interes za razpisana prosta mesta.

Hkrati se je struktura sodnikov spremenila, tako da so izkušene starejše kolege, predvsem na sodiščih prve stopnje, nadomestili mlajši in manj izkušeni. Na učinkovitost sodišč je

³ Kljub tej izkušnji se je podoben primer zgodil pri ustanovitvi Upravnega sodišča RS, ki je bilo formalno ustanovljeno 1. 1. 1998, vendar brez zagotovljenih prostorskih pogojev in brez sodnikov.

⁴ Izstopa delovnopravno področje, ki ga še vedno urejajo predpisi iz bivše Jugoslavije.

⁵ Kar je povzročilo celo odstop predsednika Sodnega sveta v letu 1991.

zanesljivo vplival tudi negotov položaj predsednikov sodišč, ki so bili po uveljavitvi Zakona o sodiščih daljše obdobje v začasnem statusu, Vrhovno sodišče pa je bilo od začetka leta 1995 do konca leta 1997 sploh brez predsednika sodišča. Skupen učinek navedenih okoliščin je bil v zmanjšanju storilnosti sodnikov in sodišč, nastanku zaostankov in njihovem postopnem povečevanju. Da je šlo za enkratni pojav, potrjuje ravno dejstvo, da so se s postopnim odpravljanjem vsakega od navedenih razlogov in posledično povečanjem obsegu dela (učinkovitosti) sodišč, zaostanki začeli postopno zmanjševati in da se to zmanjševanje v zadnjem obdobju uveljavlja kot stalen trend.

Za zgoraj obravnavano obdobje je najpomembnejša ugotovitev, da sodišča obvladujejo tekoči pripad zadev, kar pomeni, da bi že danes lahko zagotavljala sodno varstvo brez časovnih zamikov, seveda, če ne bi še vedno bila obremenjena z zaostanki iz prejšnjih let. Za njihovo nadaljnje odpravljanje in zagotovitev stanja ter pogojev, v katerih se ne bodo mogli več ponoviti, je nujna preučitev vseh razlogov, ki vplivajo na učinkovitost dela sodišč. Ne glede na vsakoletno izboljšanje stanja je tako podana potreba, da se nastanek zaostankov podrobno strokovno preuči.

Vlada RS in Vrhovno sodišče RS razloge za zaostanke v nadaljevanju natančneje analizira v skladu z zgoraj navedenimi ugotovitvami:

- posebej glede ustreznosti ustavnih in zakonskih podlag za delovanje sodstva in
- širše (kolikor vpliva na delo sodišč) učinkovitost pravosodja v celoti.

Pri tem posebej obravnava naslednje pomembne dejavnike:

- ustreznost predpisov in postopkov za delo sodišč,
- organizacijo in učinkovitost dela sodišč,
- delovanje nadzornih mehanizmov,
- izobraževanje in strokovno usposabljanje,
- informatizacijo poslovanja sodišč,
- financiranje sodišč,
- kadrovske stanje in opremljenost sodišč,
- dela drugih pravosodnih organov,
- sodelovanje med organi vseh vej oblasti pri zagotavljanju pogojev za tekoče delo sodišč in redno izvrševanje sodne funkcije.

3.1. OCENA STANJA IN PREDLOGI

Vrhovno sodišče ugotavlja, da sodišča sicer obvladujejo pripad zadev in da vsako leto zmanjšajo število zadev, ki sodijo med sodne zaostanke po merilih Sodnega reda za nekaj več kot 7 %, vendar je (1) dinamika zmanjševanja števila zadev sodnega zaostanka prepočasna, (2) prevelik delež zadev, ki se rešujejo več kot leto dni in (3) so določena pravna področja, na

katerih se stanje ne izboljšuje. Poleg hitrosti reševanja zadev je enako pomembna kakovost reševanja. Žal je v letu 2005 prišlo do velikega poslabšanja stanja na enem od ključnih področij, ki vplivajo na kakovost dela, na področju izobraževanja.

Glede pospešitve reševanja zadev Vrhovno sodišče ocenjuje, da je potrebno za določen čas (npr. 5 let, kakršen je časovni okvir projekta Lukenda) povečati kadrovske in finančne vire, ki bodo (1) omogočili sodiščem usmeritev v reševanje starejših zadev, ne da bi prišlo do upada števila rešenih zadev in (2) tehnološko posodobitev dela sodišč ter s tem povezano (3) prenovu poslovnih procesov.

Povečanje kadrovskih virov mora biti usmerjeno predvsem v izboljšanje razmerja sodnik/sodno osebje. V skladu s Strategijo razvoja Slovenije je »potrebno zagotoviti popolno informatizacijo sodišč (uvedba informatiziranih vpisnikov, polna uporaba elektronskega poslovanja med strankami in sodišči) z namenom krajšega trajanja postopkov ter preprostega spremljanja učinkovitosti, sodnih zaostankov in zastaralnih rokov«. Vzporedno mora potekati prenova tako predhodnega kot kontinuiranega izobraževanja, ter reševanje problematike sodišč.

Predlogi:

Vrhovno sodišče predlaga naslednjo dinamiko kadrovskega načrta (*Sodni zaostanki v RS, 2006, str. 81, 86*):

- v letu 2006 skupaj 320 novih zaposlitev, od tega 70 sodnikov in 250 administrativnih delavcev,
- v letu 2007 dodatno še 50 sodnikov in 250 administrativnih delavcev,
- v okviru kadrovskega načrta bo Vrhovno sodišče zagotovilo potrebne kadrovske vire za tehnološko posodobitev dela sodišč, preko tega pa tudi za prenovu poslovnih procesov,
- v proračunu sodišč za naslednjih 5 let je treba zagotoviti zadostna sredstva za predlagani kadrovski načrt, za povečan obseg dela in za povečanje materialnih stroškov, ki so v pretežni meri fiksno povezani s številom rešenih zadev. V proračunu Ministrstva za pravosodje in sodišča je treba zagotoviti sredstva za projekt e-pravosodja in reševanje prostorske problematike sodišč, ki morajo biti v sorazmerju s sredstvi, ki se zagotavljajo za ta namen za državno upravo,
- povečati je treba fleksibilnost sistema, tako z olajšanjem mehanizmov za prenos zadev med sodišči, kot za premestitev sodnikov (medokrožni sodniki, preureditev mreže sodišč),
- zvišati mejne zneske, ki določajo stvarno pristojnost sodišč in možnost vložitve revizije v pravnih zadevah,
- predsedniki sodišč morajo zagotoviti izvajanje nadzornih mehanizmov, ki bodo zagotavljali reševanje zadev v skladu z vrstnim redom reševanja z in preprečili

nepotrebno odlašanje rešitev zadev.

Vrhovno sodišče ponavlja svojo oceno iz poročila za leto 2004, da so sicer učinki programov na posameznih sodiščih ugodni, vendar največje rezultate dajejo programi, ki so pod nadzorom Vrhovnega sodišča. Ob predpostavki nadaljnje tehnološke posodobitve dela sodišč in s tem povezane prenove poslovnih procesov, ter na osnovi izkušenj s programom odprave zaostankov v zemljiški knjigi, bo usmeritev Vrhovnega sodišča predvsem v zagotavljanje dodatnih virov za izvajanje posameznih nalog v okviru širših projektov Vrhovnega sodišča (npr. odprava sodnih zaostankov na področju sodne izvršbe v povezavi s projektom Lukenda). (Poročilo o delu Vrhovnega sodišča RS, 2005, str. 14).

4. PROJEKT LUKENDA

4.1. FRANJO LUKENDA

Zgodil se je primer Franjo Lukenda v. Slovenija. Slovenska država je morala plačati nekaj tisoč evrov odškodnine, ker mu slovenska sodišča niso sodila v razumnem roku¹. Praktično nihče ni mahal z njegovim imenom, mediji ga niso postavljali pred kamere, časopisi niso postavljali njegovega potreta na prve strani. Ostal je anonimus, ki nima pomena za slovensko stvarnost. Evropsko sodišče za človekove pravice ga je jemalo drugače. V svoji sodbi z dne 6. oktobra 2005 je navedlo, da je Franjo Lukenda rojen leta 1952, da je državljan Slovenije, da se je leta 1994 tako poškodoval v rudniku lignita, da je postal invalid. Da je leta 1998 vložil na sodišču tožbo, s katero je zahteval, da mu za nekaj odstotkov dvignejo invalidnino in da je na sodbo čakal 5 let, 2 meseca in devet dni. Povsem običajni zaostanek, kakršne doživljajo tisoči.

Vendar Evropsko sodišče do slovenske države ni milostno in ne razumevajoče, saj je sodba zahtevala od države, da Franju Lukendi plača odškodnino in da je takih primerov še 500. Praktično zamolčan je bil drugi del sodbe, ki je bil za Slovenijo škandalozen, saj so sodniki vzeli na muho slovensko državo, ko so ugotovili, da problem ni samo sodstvo, temveč tudi zakonodaja. Državi so naložili, da mora v kratkem storiti vse, da se na slovenskem ne bodo več dogajale množične kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, ki je ena izmed evropskih konvencij o človekovih pravicah. A to ne v nezavezujoči obliki, zakaj Slovenija je odslej »*subject to monitoring by the Committee of Ministers*«.

Ali je slovenske državljane pred ignoranco državnega aparata in pravosodja branilo Evropsko

¹ Pravica do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave pomeni pravico vsakogar, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebne odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakon ustanovljeno sodišče.

sodišče? V tem in še v marsikaterem primeru: da. Posledično se je Vlada RS na nastalo stanje odzvala z opredelitvijo ustreznih ukrepov za odpravo sodnih zaostankov kot prioriteto razvojno nalogo - s Projektom Lukenda, ki je operativni delovni načrt za odpravo sodnih zaostankov, v katerem so navedeni vsi glavni in drugi ukrepi ter operativni načrt za odpravo sodnih zaostankov kot prioriteto razvojno nalogo. Cilj projekta je odprava sodnih zaostankov na sodiščih in tožilstvih do 31. 12. 2010.

Izvajalci projekta v sklopu Vlade RS so Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za notranje zadeve, Policija RS in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Projekt pa vključuje tudi:

- Državni zbor RS – Odbor za notranje zadeve in pravosodje
- Vrhovno državno tožilstvo
- Državni svet RS
- Odvetniška zbornica Slovenije
- Notarska zbornica Slovenije
- Zbornica izvršiteljev
- Državna revizijska komisija
- Varuh človekovih pravic
- Strokovne pravne institucije in profesionalna združenja
- Nevladne organizacije

4.2. GLAVNI UKREPI PROJEKTA LUKENDA

Glavni ukrepi za zagotovitev večje učinkovitosti sodstva oziroma za odpravo sodnih zaostankov so:

- zagotovitev prostorskih pogojev v skladu s strategijo prostorskega razvoja pravosodnega sistema,
- dodatna zagotovitev in organiziranje človeških virov oz. zaposlitev strokovnih sodelavcev za določen čas, do 31. 12. 2010, ko se predvideva odprava sodnih zaostankov,
- stimulatívno nagrajevanje sodnega osebja in sodnikov za odpravljanje sodnih zaostankov.

K stimulatívnemu nagrajevanju sodnega osebja in sodnikov za odpravljanje sodnih zaostankov lahko dodam le to, da je na vseh področjih tako v gospodarstvu kot v negospodarstvu tako, da je to edini učinkoviti način dviga uspešnosti na kateremkoli področju.

Ostali ukrepi za povečanje učinkovitosti sodstva so:

- poenostavitev zakonodaje in standardizacije sodnih postopkov,
- popolna informatizacija sodišč in sodnih postopkov,
- dodatno usposabljanje sodnikov in tožilcev, zlasti na področju gospodarskega kriminala, korupcije in organiziranega kriminala,
- reorganizacija in boljše upravljanje sodišč.

4.2.1. Zagotovitev prostorskih pogojev

Ministrstvo za pravosodje je v skladu s ciljem zagotavljanja prostorskih pogojev za pravosodne organe in z namenom gospodarnejše javne porabe intenzivno pridobivalo dodatne lastne poslovne prostore za potrebe pravosodnih organov predvsem na internem trgu nepremičnin in z nakupom nepremičnin. V zadnjih petnajstih letih ni bilo pridobljenih toliko dodatnih prostorov za pravosodne organe kakor v letih 2005 in 2006.

V letih 2006 so bile pripravljene tudi Bele knjige o prostorskih pogojih dela sodišč s programom ukrepov za odpravo prostorske problematike slovenskih sodišč, tožilstev in pravobranilstev. Bele knjige so strateški dokumenti za sistematično reševanje prostorske problematike in zagotavljanje prostorov v skladu s projektom Lukenda.

Če ste se kdaj sprehodili po Ljubljanskem sodišču na Tavčarjevi ulici, ste lahko videli prenatrpanost pisarn – papirna vojna, ki se seli celo na hodnike. Torej je bila zagotovitev prostorskih pogojev, ki je že v teku, nujno potrebna. Ni potrebno imeti podrobnejšega pogleda v samo situacijo sodnih zaostankov, ko si človek težko predstavlja, da bi lahko v takšnih pogojih sodno osebje in sodniki učinkovito opravljali svoje delo.

4.2.2. Dodatna zagotovitev človeških virov

Jasno je tudi, da kljub temu, da bi zaposleni na sodiščih delali tudi npr. po dvanajst ur na dan ali več, kar se v posameznih primerih tudi dogaja, pri tako številnih sodnih primerih in letnega pripada novih zadev (kar je razvidno iz sodne statistike), ne bi bilo dovolj za zmanjšanje sodnih zaostankov, tako da so dodatne zaposlitve nujno potrebne.

V letu 2006 je bilo v skladu s prednostno nalogo, zagotavljanja ustreznega števila sodnikov, sodnega osebja in drugih pravosodnih funkcionarjev, razpisanih skupaj 227 sodniških mest. Gre tako za razpisne postopke na podlagi izvajanja projekta Lukenda, kot tudi za redne razpisne postopke, ki so večinoma že zaključeni. V skladu s projektom Lukenda je bilo v letu 2006 zagotovljenih 70 dodatnih sodnikov in 250 sodnega osebja ter imenovanih 6

predsednikov in 5 podpredsednikov sodišč. V letošnjem letu 2007 se načrtuje 90 novih sodniških mest in 250 sodnega osebja, v letu 2008 pa 18 novih sodniških mest.

V letu 2006 je bilo razpisanih skupaj 23 novih mest za tožilske funkcionarje, od tega 12 mest za državne tožilce in 11 za pomočnike državnih tožilcev. V letu 2006 sta bili predlagani v imenovanje 2 vodji okrožnih državnih tožilstev. Za državnopravobranilske funkcionarje je bilo izvedenih razpisov za skupaj 29 novih mest, od tega 24 za državne pravobranilce in 5 za pomočnike državnih pravobranilcev. Pravosodnim organom se je v letu 2006 zagotovilo dodatno delovno pomoč tudi z zaposlitvijo brezposelnih oseb v okviru sredstev Evropskega socialnega sklada.

4.2.3. Stimulativno nagrajevanje sodnega osebja in sodnikov za odpravljanje sodnih zaostankov

Stimulativno nagrajevanje sodnikov, ki naj bi se gibalo med 50 do 80 odstotkov na osnovno plačo, naj ne bi dodatno bremenilo proračuna, vsaj ne v letu 2006. Vsekakor pa bo del plače sodnikov odvisen od njihove delovne uspešnosti. Za dodatno izplačilo stimulacij naj bi porabili sredstva, ki ostanejo zaradi odsotnosti sodnic, ki so na porodniškem dopustu. Doslej so morali ta neporabljena sredstva vrniti v državni proračun.

4.2.4. Poenostavitev zakonodaje in standardizacije sodnih postopkov

Ena glavnih ovir za doseg cilja v skladu s projektom Lukenda in v skladu s prednostno nalogo spremembe in dopolnitve zakonodaje je odprava sistemskih ovir. Odpravljati se jih je začelo s pripravo zakonskih sprememb in dopolnitev z namenom povečanja učinkovitosti sodstva.

Predpisi, ki so bili v Državnem zboru RS sprejeti in že uveljavljeni skladno s projektom Lukenda:

- Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (se je začel uporabljati s 1. 1. 2007);
- Zakon o sodniški službi (se je začel uporabljati s 30. 6. 2007);
- Zakon o sodiščih (se je začel uporabljati s 22. 12. 2006);
- Zakon o upravnem sporu (je začel veljati 1. 1. 2007);
- Zakon o kazenskem postopku (se je začel uporabljati s 17. 4. 2007);
- Zakon o pravnem postopku (se je začel uporabljati s 13. 6. 2007).

Ministrstvo za pravosodje je v letu 2006 pripravilo dva nova predloga zakona s področja sodniškega položaja oziroma sodne organizacije, katerih namen je povečanje učinkovitosti

sodstva.

Z zakonom o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, ki je začel veljati s 1. 1. 2007 se strankam sodnih postopkov, ki trajajo nerazumno dolgo, zagotavlja posebno sodno varstvo, urejeno pa je tudi vprašanje pravičnega zadoščenja v primeru kršitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja. Bistvene dodane vrednosti navedenega zakona so predvsem zagotavljanje posebnega sodnega varstva strankam sodnih postopkov (posamezniki, pravne osebe in drugi subjekti). Bistveni so predvsem pospešitveni elementi, tako da se doseže dejanska pospešitev reševanja zadev, glede katerih se je stranka pritožila. Pomembno je tudi, da je s tem zakonom urejeno vprašanje pravičnega zadoščenja za kršitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja – tako do odškodnine kot do objave sodbe. V teh postopkih bo delovalo tudi Državno pravobranilstvo s postopkom predhodne prijateljske poravnave kot procesne predpostavke za morebitno tožbo zoper Republiko Slovenijo zaradi odškodnine. Glavni namen tega zakona je torej pospešiti sodne postopke v primeru, ko se bo stranka sodnega postopka pritožila, da trajanje njene zadeve na sodišču pomeni kršitev pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, ter ji zagotoviti tudi pravično zadoščenje v primeru ugotovljene kršitve. Namen navedenega zakona pa ni sistemska odprava sodnih zaostankov sama po sebi, temveč konkretna pomoč vsaki stranki konkretnega sodnega postopka, da s posebnimi pravnimi sredstvi doseže pospešitev reševanja njene zadeve na sodišču. Zakon je z odpravo sodnih zaostankov povezan le v širšem smislu, Projekt Lukenda, s katerim se na sistemski način odpravljajo sodni zaostanki, se bo izvajal vzporedno, namen tako zakona kot samega projekta pa je zagotoviti, vsakega na svoj način, da se bodo zadeve na sodiščih reševale brez nepotrebne odlašanja.

Tako **Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi** poenostavlja postopek kandidiranja. Kot dodaten kriterij pri izdelavi ocene sodniške službe se bo upoštevalo opravljeno delo pri odpravi in preprečitvi nastanka sodnih zaostankov. Sodnik, ki bo imenovan na višje sodniško mesto, bo lahko istočasno dodeljen na prejšnje sodniško mesto, če bo reševal zadeve, ki so mu bile dodeljene v času opravljanja sodniške službe pred imenovanjem na razpisano višje sodniško mesto in so določene kot sodni zaostanek. Uvaja se nov institut medokrožnega sodnika, dana je pravna podlaga za reaktiviranje upokojenih sodnikov, ki bodo lahko ponovno opravljali sodniško funkcijo ali naloge službenega nadzora oziroma naloge sodne uprave, ter pravna podlaga za dodatno plačilo za povečan obseg dela sodnikov, ki bodo dodeljeni na Ustavno sodišče ali na Ministrstvo za pravosodje.

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o sodiščih pa se krepi vloga predsednika sodišča pri upravljanju sodišča, dopolnjujejo se pogoji za imenovanje sodnih izvedencev, uvaja se institut letečih spisov, določena pa je tudi izključna krajevna pristojnost Okrajnega sodišča v Ljubljani za odločanje o predlogih za izvršbo na podlagi verodostojne listine in o ugovorih zoper sklep o izvršbi.

Z novim Zakonom o sodnih taksah so bile urejene najpomembnejše načrtovane spremembe,

ki zajemajo uvedbo taks v evrih namesto dosedanjega točkovnega načina določanja sodnih taks, odpravo zgornjega taksnega limita v pravnih in gospodarskih postopkih, uvedbo posebne takse zaradi krivdnega zavlačevanja postopka, lažje dokazovanje elektronskega plačevanja sodnih taks in prilagoditev Zakona o sodnih taksah nekaterim spremenjenim predpisom. Sistem taksnih oprostitev bo poenoten z ostalimi predpisi s področja brezplačne pravne pomoči. Odprava sodne takse za odgovor na tožbo in sorazmerno zvišanje takse za tožbo v nekaterih postopkih bo pripomoglo k temu, da bodo stranke svoje pravice uveljavljale pred sodišči le, kadar bodo imele zares utemeljene razloge, kar bo sodišča razbremenilo reševanja nepomembnih zadev. Cilj novega zakona je torej pospešitev sodnih postopkov, večje sorazmerje med postopkom in stroški zanj ter prilagoditev sodnih taks.

V letu 2006 je bil pripravljen tudi **Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o notariatu**, ki notarjem načeloma omogoča opravljanje vseh oblik alternativnega reševanja sporov. Zakon povečuje pristojnosti Ministrstva za pravosodje (npr. pri sprejemanju tarife, pri imenovanju notarjev na prosto notarsko mesto, v disciplinskih postopkih ...) ter poenostavlja izbirni postopke kandidatov za imenovanje na razpisano prosto notarsko mesto.

Z namenom razbremenitve sodišč je bil pripravljen tudi **Zakon o upravnem sporu**, ki kot pomembno novost v določenih primerih dopušča odločanje po sodniku posamezniku. Pomembna novost te novele je jasna opredelitev pristojnosti upravnega in vrhovnega sodišča v upravnem sporu. Zakon povečuje pristojnosti v disciplinskih postopkih. Zakon prinaša pomembne novosti v zvezi s pravnimi sredstvi, ki bodo prispevale k učinkovitejšemu pravnemu varstvu v upravnem sporu.

V letu 2006 je bil dvakrat noveliran tudi **Zakon o prekrških**. Z navedenima novelama so bile uvedene določene poenostavitve tako v hitrem kot v rednem postopku, upoštevana je bila tudi nova denarna enota – evro, in sicer glede predpisovanja glob, opravljena pa je bila tudi uskladitev z določbami **Zakona o varstvu osebnih podatkov** glede različnih zbirk podatkov in evidenc.

Ministrstvo za pravosodje se z vsemi navedenimi ukrepi približuje uresničevanju zastavljenega cilja, ki je odprava sodnih zaostankov do konca leta 2010.

Pomembnejše prednostne naloge v skladu s projektom Lukenda, ki se bodo uresničevale v prihodnje so tudi zagotavljanje varnosti na sodiščih, informatizacija pravosodja in izobraževanje v pravosodju za različne pravosodne funkcionarje in ostale zaposlene v okviru novo ustanovljenega Centra za izobraževanje v pravosodju. (Nežmah, Mladina 42/2005).

Vsa naštetá dejstva ustvarjajo pogoje za nemoteno izvajanje projekta Lukenda in za odpravljanje sodnih zaostankov v letu 2007 kot tudi v naslednjih letih.

Že na začetku tega poglavja sem omenila, da gre za prioriteto razvojno nalogo – kar seveda

vključuje tudi ekonomski razvojni vidik. Če sedaj po preučitvi vseh prizadevanj države in zakonskih sprememb, lahko povzamem vpliv teh sprememb na področje gospodarstva, pridem do ugotovitve, da ima država pomemben vpliv pri razvoju.

Zapleteni birokratski predpisi so resna ovira podjetništva (število dni, potrebnih za pridobitve dovoljenj, stroški registracij), investitorjem (pridobitev gradbenih dovoljenj) in poslovanju podjetij (plačilna nedisciplina, sodni zaostanki). Z uvedbo programa odpravljanja birokratskih ovir ter njegovo dograditvijo v program VEM je bil dosežen določen napredek. Napredek na področju sodnih zaostankov je še vedno nezadosten na področju izvršb, ki so za podjetja zelo pomembna. Kritično pa je še vedno tudi področje prostorskega urejanja, ki omejuje posege v prostor z zapleteno prostorsko dokumentacijo in številnimi omejitvami, ki postopke pridobivanja gradbenih dovoljenj še podaljšujejo in dražijo z zahtevami po posebnih študijah. Še vedno so močne tudi ovire na trgu z zemljišči (nepremičninske evidence). (POROČILO O RAZVOJU, 2006, str. 56).

Restriktivna politika zaposlovanja predvideva dodatne zaposlitve v javnem sektorju zgolj v sodnem sistemu, v zdravstvu (zdravniki) ter za izpolnitev mednarodnih obveznosti (vojska za NATO in policija zaradi Schengenske meje). (Skupni državni projekt, 2006, str. 69).

5. PROJEKT TWINNING »ZMANJŠEVANJE SODNIH ZAOSTANKOV NA PODROČJU IZVRŠBE«

Na Vrhovnem sodišču RS so marca 2006 predstavili t.i. projekt Twinning »Zmanjševanje sodnih zaostankov na področju izvršbe«, ki poteka v sodelovanju z nemškim partnerjem, tujimi strokovnjaki, in ministrstvom za pravosodje. Tako se je projekt Twinning pridružil projektu Vrhovnega sodišča za prenovo informacijskega sistema za spremljanje postopkov v izvršilnih zadevah, ter mu dodal organizacijsko in normativno komponento.

Izvršilni postopki oziroma izvršba so področje, kjer so sodni zaostanki najštevilčnejši. Konec leta 2004 so predstavljali največji delež nerešenih zadev pred sodišči, več kot polovico. Pri okrajnih sodiščih je bilo tako od skupnega števila 487.541 nerešenih kar 275.184 izvršilnih.

Gre za sistemsko težavo, v zvezi s katero spremembe in dopolnitve Zakona o izvršbi in zavarovanju iz leta 1998 niso prinesle rešitev, ki so jih upniki in sodstvo pričakovali, problem dolgotrajnih izvršilnih postopkov pa se je le stopnjeval.

Zaradi tega je Vrhovno sodišče RS ocenilo, da je potreben drugačen, celosten pristop in je leta 2004 predlagalo projekt Zmanjševanja sodnih zaostankov na področju izvršbe. K lastnemu projektu za prenovo informacijskega sistema postopkov v izvršilnih zadevah so predlagali organizacijsko in zakonodajno komponento, ter z njim konkurirali za evropska sredstva.

Evropska komisija, ki sodnim zaostankom in njihovi odpravi posveča posebno pozornost, je projekt podprla in odobrila popristopno pomoč v višini 600.000 evrov, sredstva za tehnično pomoč pa je zagotovila Slovenija.

Projekt prenove v veliki meri temelji na izkušnjah, ki jih je slovensko sodstvo pridobilo z uspešno zaključenima projektoma Sodnega registra ter Elektronske zemljiške knjige. Tehnološka komponenta prenove v izvršilnih vpisnikov, ki poteka na Centru za informatikov pri Vrhovnem sodišču, predstavlja velik preskok v pristopu do informatizacije poslovanja. Osnovna usmeritev je korak od golega spremljanja podatkov na sodiščih k informacijski podpori celotnemu postopku z uvajanjem informatiziranega spisa (**iSpis**), uvajajo pa se tudi možnosti elektronskega vlaganja, centralnega distribucijskega centra, spremljanja postopka prek interneta ter generiranje pisanj na podlagi predlog. Organizacijska komponenta temelji na reorganizaciji poslovanja, poenostavitvi poslovnega modela in razbremenitvi kadra pri preprostih opravilih s ciljno naravnanimi ukrepi za sodišča, ki so z zaostanki najbolj obremenjena, normativna pa na pripravi predlogov v smeri oblikovanja kar najboljših pogojev za sprejem ustrezne zakonodaje.

Pri projektih Twinning gre za pomoč pri uvajanju najboljših uveljavljenih postopkov držav članic v skladu z zakonodajo skupnosti, zato so aktivnosti na vseh treh nivojih usmerjene k raziskavi in primerjalni analizi najboljših praks izvršilnih postopkov v državah članicah EU, iskanju zakonodajnih rešitev za informacijsko podporo poslovanja izvršilnih sodišč ter načina, kako jih umestiti v naš sistem.

Končni cilj projekta je povečanje učinkovitosti izvršbe s kombiniranjem implementacije sodobnih tehnoloških in organizacijskih rešitev, ter sprejemom ustreznih zakonskih sprememb, vključno z implementacijo evropskih direktiv.

Glavni namen sprememb in dopolnitev zakonov je doseči poenostavitev zakonodaje in standardizacije sodnih postopkov. Načrtujejo se še spremembe na področju sodnih taks in povprečnin z namenom večjega sorazmerja med njihovo višino in dejanskimi stroški postopkov. Z zakonskimi spremembami naj bi se vzpostavil hiter in učinkovit sistem izterjave kazni, povprečnin in sodnih taks. Ministrstvo za pravosodje načrtuje vzpostavitev sistema, ki bo pospešil in poenostavil reševanje bagatelnih zadev.

Ministrstvo za pravosodje skupaj z Okrajnim sodiščem v Ljubljani sodeluje pri projektu CoVL, ki se na Vrhovnem sodišču RS izvaja v okviru mednarodnega projekta tesnega medinstitucionalnega sodelovanja Odprava sodnih zaostankov na področju izvršbe z nemškim partnerjem, Nemško fundacijo za mednarodno pravno sodelovanje.

Strateški cilj projekta je zmanjšanje zaostankov na področju izvršilnih postopkov in izboljšanje učinkovitosti sodišč v izvršilnih postopkih. Način zagotovitve cilja je predvsem v ustanovitvi posebnega centralnega oddelka za odločanje v postopku izvršbe na podlagi

verodostojne listine, avtomatizaciji postopka izvršbe na podlagi verodostojne listine do faze vročitve sklepa o dovolitvi izvršbe, ter ustrezni organizaciji in informacijski podpori postopkov na CoVL, ki je namenjen predvsem tistim upnikom, ki vlagajo veliko število predlogov za izvršbo.

Ker se projekt v veliki meri nanaša na sistemska vprašanja, kot je denimo plačilna (ne)disciplina v Sloveniji, in ki terjajo širši družbeni pristop, Vrhovno sodišče RS v prihodnjih fazah pričakuje tudi tvorno sodelovanje Ministrstva RS za finance ter Davčne uprave RS.

5.1. ELEKTRONSKO VLAGANJE PREDLOGA ZA IZVRŠBO

Na Ministrstvu za pravosodje so napovedali začetek poslovanja e-izvršbe že spomladi. Po odločitvi upravnega odbora projekta Twinning je bil začetek e-poslovanja preložen na konec poletja 2007.

Razlog za preložitve delovanja e-izvršbe je najbrž tudi v tem, da imajo Center za informatiko Vrhovnega sodišča in Služba za informatiko okrožnih sodišč, ki skrbi za izvajanje enotne tehnološke podpore poslovanja sodišč ter za pravni informacijski sistem sodišč, izjemno resno kadrovske situacijo. Center zagotavlja za vsa sodišča tehnološko enotnost opreme (nabava in vzdrževanje) in enotnost programske aplikativne opreme (izvedba, vzdrževanje in dograjevanje). Kljub vedno večjemu obsegu nalog in projektov, Center še vedno deluje v isti sestavi.

Ministrstvu je dejansko uspelo držati obljubo, tako da so na spletnih straneh Vrhovnega sodišča RS na voljo predloge za e-izvršbo, ki so na posebnih obrazcih, ki jih upniki lahko vlagajo po pošti ali po elektronski pošti. Ne jim več treba prilagati nobenih listin in dokazov, ampak upniki vsa pomembna dejstva in okoliščine zgolj določno označijo in opišejo v obrazcu. Sodišče pa naj bi sklep o izvršbi izdalo v 48 urah brez preverjanja resničnosti podatkov, saj so zanje upniki kazensko in odškodninsko odgovorni. Če bo dolžnik sklepu ugovarjal, bo moral upnik v odgovoru predložiti listino, ki jo navaja v predlogu za izvršbo. Nad e-izvršbo so navdušeni predvsem upniki, ki nimajo problematičnih terjatev (Telekom, RTV, ipd.).

Kot lahko iz povedanega razberemo, gre predvsem za poenostavitev izvršbe, saj so glavne novosti zakona o izvršbi:

- predlogi za izvršbo se vlagajo tudi po elektronski pošti,
- sklepe o izvršbi bo na podlagi verodostojne listine izdeloval informacijski sistem sam,
- odpravljena je teritorialna pristojnost izvršiteljev,
- zahtevana stopnja izobrazbe izvršiteljev se zniža s sedme na peto stopnjo, vendar je

izpit za izvršitelja zahtevnejši,

- naroke lahko vodijo tudi strokovni sodelavci,
- organizacija za plačilni promet bo sklep o izvršbi zavrnila, če na dolžnikovem računu vsaj tri mesece ne bo priliva (po starem letu dni).

Čeprav so mnogi skeptični glede e-izvršbe, menim, da nam ponuja upanje za uspešen boj zoper neplačnike. Mogoče pa je ravno e-izvršba tista, ki bo upnikom končno omogočila, da s čim manj napora pridejo do poplačila terjatev.

Če upoštevamo samo dejstvo, da bo sodišče izdalo sklep v 48 urah, na katerega smo sicer morali čakati tudi do več mesecev, to pomeni, da lahko hitro ukrepamo in tako takoj zasežemo sredstva npr. na dolžnikovem računu, ki bo tako imel bistveno manj časa za razne spletke.

6. SREDSTVA ZA BOJ ZOPER PLAČILNO NEDISCIPLINO

Učinkovita izterjava in zavarovanje terjatev in dolgov:

Začne se s predpripravo in pripravo na sklepanje kupoprodajnih in posojilnih pogodb, skrbeti je treba za nadzor in kontrolo poslovnih terjatev. Postaviti si moramo vprašanje, kako ugotoviti in oceniti boniteto poslovnih partnerjev. Pozorni moramo biti na zastaranje poslovnih terjatev in poznati ukrepe za obvladovanje poslovnih terjatev. Zavedati se moramo in se tudi posluževati učinkovitih postopkov za izterjavo dolga, kot so:

- opomini in dopisi,
- telefonska podpora izterjave dolga,
- obiski,
- opomin pred tožbo,
- izterjava dolgov prek agencij in
- pravni postopki.

Od 22. 5. 2007 naprej je začela veljati novela Obligacijskega zakonika (OZ-A). Po njej zamudne obresti v obligacijskih razmerjih ne bodo več nehale teči, ko bodo dosegle glavnico, ampak bodo tekle naprej. To v prakso prinaša novost, da prepoved, po kateri obresti nehajo teči, ko vsota zapadlih, pa neplačanih obresti doseže glavnico, od zdaj velja le za pogodbene obresti – ne pa več hkrati za zamudne in procesne obresti, kot je bilo do zdaj. Pravosodno ministrstvo je kot glavni razlog za »popravek« Obligacijskega zakonika oziroma sprostitev teka zamudnih obresti izpostavilo funkcijo zamudnih obresti: so civilna sankcija za nekoga, ki ne izpolni sprejete obveznosti, dogovorjene v pogodbi, in morajo dolžnika siliti k čimprejšnji izpolnitvi obveznosti. Konkretno to pomeni, da bo od 22. 5. 2007 naprej Obligacijski zakonik

veljal za vsa nastala obligacijska razmerja, vplival pa bo tudi na vse še nerešene spore iz starejših obligacijskih razmerij. (Monika Weiss, Finance, 95/2007).

Odvisno od vrste posla pa se lahko poslužujemo naslednjih instrumentov za zavarovanje terjatev in dolgov:

- menica,
- ček,
- asignacija,
- cesija,
- kompenzacija,
- ara,
- bančna garancija,
- akreditiv,
- dokumentarni inkaso,
- zastava,
- zavarovanje preko zavarovalnice.

(Robnik, 2007).

Preverjanjem poslovnih partnerjev

Ugotovila sem, da se že tako ali tako večji del izvršb reši izven sodišča. Pri ugotavljanju, kakšna sredstva imajo upniki za ugotavljanje plačilne sposobnosti svojih strank na voljo, sem ugotovila, da jih je kar nekaj, poleg predhodnih zaščit z različnimi zavarovanji, ki so zlasti v primeru manjših zneskov neprimerni. Ali se podjetniki dovolj poslužujejo preverjanja plačilne sposobnosti svojih strank, ali so sredstva, ki so na voljo premalo učinkovita? Očitno že tukaj pride do problemov, saj sicer na sodiščih ne bi bilo toliko izvršilnih zadev.

Poslužujemo se lahko spletnih strani Banke Slovenije in njenega registra transakcijskih računov, kjer so blokirani TRR posebej označeni. Na spletni strani Vrhovnega sodišča RS pa imamo možnost preveriti, ali je izbrano podjetje (stranka) v postopku prisilne poravnave ali v stečajnem postopku. Uporabljamo lahko tudi razne baze podatkov (AJPES, I-BON, IPIS, FIPO ipd.), kjer so na voljo bilance, ki se seveda nanašajo na predhodno leto, kar pomeni, da lahko le predvidevamo, kako bo naša stranka (podjetje) poslovala v prihodnje. Problem seveda nastane, če so stranke fizične osebe, ki jih ne moremo preveriti, ker zaradi zaščite varstva osebnih podatkov ni dovoljen javni dostop npr. do Registra transakcijskih računov pri Banki Sloveniji.

Na agenciji za javnopravne evidence in storitve (AJPES) so že lani uvedli novo obliko zavarovanja terjatev, in sicer z zastavno pravico na premičninah. Vsak podjetnik tako lahko, preden sklene posel, v javnem registru AJPES preveri, ali ima podjetje že zastavljene zaloge,

stroje, deleže podjetja in podobno. Register je po svoji vlogi podoben Zemljiški knjigi, kamor se vpisujejo hipoteke na stavbe in zemljišča. Poleg zastavitev je v registru mogoče najti tudi tiste premičnine, ki so že bile zarubljene v izvršilnem postopku. Vpis v register je zastavnemu upniku hkrati jamstvo, da ima zastavitev stvarno pravni učinek.

Celo raziskava Slovenskega podjetniškega indeksa, v kateri so podjetnike med drugim spraševali, kaj so največje ovire pri poslovanju, kaže, da je plačilna nedisciplina zadnji dve leti (kar opravljajo raziskavo) poleg birokracije in davčne politike ena največjih ovir. Še vedno je tako, da je izterjava na plečih upnika.

Posebej za mala podjetja in obrtnike velja, da je plačilna nedisciplina ena največjih težav. Izterjava dolga, če se dolжник znajde v stečajju po hitrem postopku, je za malega podjetnika, ki nima armade pravnikov in finančnih strokovnjakov, skoraj znanstvena fantastika. V zakonu o izvršbi in zavarovanju ter zakonu o finančnem poslovanju je varovalka, da mora ob kapitalski neustreznosti ali ob plačilni nesposobnosti direktor (uprava družbe) sprožiti ukrepe finančne sanacije. Če to ne prinese učinkov, pa mora vodstvo začeti postopek prisilne poravnave ali stečaja. Vendar se v praksi to ne izvaja, ker ni institucije, ki bi nadzorovala uresničevanje te določbe, je šele stečajnemu upravitelju naloženo, da ugotavlja, ali je uprava storila vse potrebno, da ne bi nastali dolgovi.

Čeprav so družbeniki, uprava in nadzorni svet po zakonu odškodninsko odgovorni, če se jim dokaže, da so oškodovali upnike, pa stečajni upravitelj te odškodninske odgovornosti običajno niti ne ugotavlja. Razlog je v tem, da je to precej zapleten postopek. Zato v Sloveniji sploh še nimamo niti ene pravnomočne razsodbe o odškodninski odgovornosti zaradi plačilne nesposobnosti družbe.

Nadaljnja težava je v tem, da se v Sloveniji kar polovica stečajnih postopkov vodi brez stečajnega upravitelja. Če nelikvidna gospodarska družba (ali samostojni podjetnik) nima premoženja, sodišče le uvede in nato konča stečajni postopek, ne imenuje pa stečajnega upravitelja, ki je sicer edini, ki sploh lahko sproži odškodninsko odgovornost vodstva in lastnikov. Tudi zato bi bilo smiselno, da bi zakon predvidel, da bi tudi upniki, ki jim terjatev ni plačana v določenem obdobju, lahko sprožili tak postopek. Za uresničevanje take določbe, bi morali imeti upniki z zakonom dovoljen dostop do poslovnih knjig in listin. Šele na podlagi vpogleda v poslovanje dolžnika bi namreč lahko presojali, ali je dolжник, ki je v stečaju, ravnal kot dober, skrben gospodar, in če ni, zahtevali ustavitev stečajnega postopka in sprožili postopek odškodninske odgovornosti. Res je sicer, da že zakonodaja omogoča, da upnik po sklepu o izbrisu družbe po skrajšanem postopku zahteva plačilo terjatve od družbenika, ki je fizična ali pravna oseba. To se v praksi redno dogaja, vendar pa upnik nima nobenega zagotovila, da mu bo res uspelo izterjati terjatve, če so družbeniki pravne osebe brez premoženja. Zato naj bo upnik še posebej pozoren na nevarnost verižnega ustanavljanja družb brez premoženja.

Za bolj učinkovit nadzor nad zlorabami instituta stečaja, bi bilo smiselno uvesti javno dostopen register podjetnikov (kot fizičnih oseb), ki so kot samostojni podjetniki šli v stečaj. Koristno pa bi bilo vključiti tudi podatke o dolgovih podjetnika v pravnomočnih izvršbah. Za podjetnike, ki bi se jim po sodni poti dokazalo, da so namerno preslepili upnike, vzelo možnost, da še kdaj ustanovijo svojo družbo ali so njeni soustanovitelji. (Basle, Finance, 171/2006).

Zelo zanimiv se mi zdi Institut osebnega stečaja. Ponekod v tujini poleg stečaja družbe poznajo še tako imenovani osebni stečaj, če se ustanoviteljem ali vodstvu družbe v stečaju dokaže preslepitev upnikov. Predvsem je institut učinkovit, kadar podjetje ne more v celoti poplačati stečajnih upnikov, saj se postopek razširi tudi na osebno premoženje ustanoviteljev. Vsaki taki fizični osebi se lahko začasno odvzame poslovno sposobnost in se ji za poslovni del postavi zakonitega zastopnika, se ji pa ne prepreči opravljati gospodarske dejavnosti. Dokler upniki niso poplačani (za kar skrbi zastopnik) in poravnani vsi dolgovi, taka oseba ne more prosto razpolagati z denarjem.

SKLEP

Kot je razvidno iz naloge je k sodnim zaostankom prispevalo stek številnih okoliščin, ki so skupaj skozi čas vplivale na trenutno stanje sodnih zaostankov. Med te okoliščine štejemo učinkovitost dela sodišč v smislu »input, output«, to je vložena denarna sredstva, delo sodišča in strank v razmerju z rešenimi sodnimi zadevami. Torej tudi razmerje rešena zadeva/sodnik.

Bistveno vlogo pri povečanju sodnih zaostankov je v obdobju 1990 do 1997 imela tudi reorganizacija sodstva v letih 1994 in 1995 s podaljšanimi učinki velikih organizacijskih in kadrovske sprememb. Sočasno se je zmanjšalo število sodnikov na prvostopnih sodiščih splošne pristojnosti, interes za razpisana prosta mesta se je zmanjšal, izkušene starejše kolege sodnike pa so zamenjali mlajši, manj izkušeni. Na učinkovitost sodišč je zanesljivo vplival tudi negotov položaj predsednikov sodišč. Skupen učinek je bil v zmanjšanju storilnosti sodnikov in sodišč, nastanku zaostankov in njihovem postopnem povečanju. Takrat so sodišča še obvladala tekoči pripad zadev, tako da bi še danes lahko zagotavljala sodno varstvo brez časovnih zamikov, če ne bi bila še vedno obremenjena z zaostanki iz prejšnjih let.

Glede ocene stanja na podlagi sodne statistike in prizadevanj države za zmanjšanje sodnih zaostankov lahko ugotovimo, da se sodni zaostanki dejansko premikajo v smeri zmanjšanja, zlasti po letu 2004. Upoštevač dejstva, da so statistični podatki o nerešenih zadevah lahko precej zavajajoči, saj se tudi npr. odlog izvršbe vodi kot nerešena zadeva, čeprav je bila pobuda za odlog dana s strani upnika, je stanje sodnih zaostankov na področju izvršbe še vedno neobvladljivo. V veselje mi je bilo spremljati, kako si Slovenija, tudi s pomočjo evropskih direktiv, prizadeva pospešiti izboljšanje stanja na področju zakonodaje,

sistematizacije in organizacije sodstva. Vsekakor v bližnji prihodnosti še ne bo občutnih rezultatov, glede izboljšanja finančne discipline.

K ekonomskemu vidiku proučevanja finančne nediscipline pa bi dodala še poslovno moralo oziroma odnos do premoženja nasploh. Dejstvo je, da vzrokov za težave pri unovčevanju terjatev ni mogoče iskati le pri dolžnikih in sodiščih, ampak tudi pri upnikih. Odlogi plačil se pogosto nekritično uporabljajo za pospeševanje prodaje brez ustrezne usklajenosti s finančno funkcijo. Upnikove naloge pri nastajanju terjatev so vsekakor v preverjanju bonitete pred sklenitvijo posla, kar seveda ni enkratno opravilo pred sklenitvijo pogodbe, ampak jo je potrebno spremljati, dokler posel ni končan s plačilom. Poleg tega pa še zavarovanje terjatev, natančno izpolnjevanje pogodbe in kakovostna izvedba posla.

Skratka, vzpostavljanje terjatev je tudi upnikova odgovornost, ki jo je potrebno obravnavati kot obliko naložbe finančnih sredstev. Podjetja, ki se tega ne zavedajo, dajejo »podzavestno« podpora dolžnikom, ki takšno stanje s pridom izkoriščajo.

LITERATURA

1. Volk Dida: Izvršba: Dolžnik je d.o.o. brez premoženja. Pravna praksa, Ljubljana, 33 (1999), str. 11.
2. Volk Dida: Priročnik Izvršba, Izterjava denarnih terjatev. Ljubljana : DZS d.d., Založništvo tiskovin, 2003. 160 str.

VIRI

1. Basle Andreja: Plačilna nedisciplina: Hitri stečaj zelo neugoden za upnike. Finance, Ljubljana, 2006, št. 171.
2. Lukenda v. Slovenija (Pritožba št. 23032/02). [URL: http://www.coe.si/sl/evropsko_sodisce_za_clovekove_pravice/slovenski_prevodi_sodb/1737], 5.12.2006.
3. Nežmah Bernard: Franjo Lukenda – Pravo pod Slovenci. Mladina, Ljubljana, 42/2005. [URL: http://www.mladina.si/teknik/200542/clanek/slo-pamflet—bernard_nezmah], 15. 9. 2006.
4. Odvetniška tarifa. Ljubljana : Odvetniška zbornica Slovenije [URL: <http://www.odv->

zb.si/default.aspx?cid=2&aid=13], 31.7.2007.

5. POP TV : Prispevek 24 ur, [URL: http://24ur.com/bin/articl.php?article_id3077473], 14.7.2006.
6. Poročilo o razvoju 2006. Ljubljana : Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2006. 66 str.
[URL: http://www.slovenijajutri.gov.si/uploads/tx_simplfilelist/pr2006_04.pdf], 26.6.2007.
7. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju : Vlada RS, 75. redna seja, Ljubljana, 25. 5. 2006, [URL: http://www2.gov.si/zak/Pre_Zak.nsf/4a5c82eff607df6bc12566160029a695/fb2fe49d31f0eec1c125717e00363bdd?OpenDocument], 26. 6. 2006.
8. Poročilo o delu Vrhovnega sodišča RS 2005, Ljubljana. 2006, 86 str.
[URL: <http://www.sodisce.si/default.asp?id=26>], 10.7.2006.
9. Poročilo o delu Vrhovnega sodišča RS 2006, Ljubljana. 2006, 104 str.
[URL: <http://www.sodisce.si/filelib/letnoporocilo-vsrs-2006.pdf>], 10.7.2006
10. Projekt Lukenda – načrt odprave sodnih zaostankov, Portal Ius software – Ius novice, Ljubljana, 21. 12. 2005.
[URL: http://www.ius-software.si/Novice/prikaz_Komentar.asp?id=18242], 11. 9. 2006.
11. Robnik Lidija: Priročnik za učinkovito izterjavo in zavarovanje terjatev in dolgov-večuporabniška verzija, GRUNF d.o.o., Maribor, (2007).
[URL: <http://www.grunf.si/shop/index.php?productID=138>], 27.3.2007
12. Sklep o preračunu vrednosti točke iz tolarjev v euro, Zakonu o sodnih taksah, Uradni list RS 140/2006, Ljubljana, 29.12.2006, str. 16309.
13. Skupni državni projekt: Odprava sodnih zaostankov – Projekt Lukenda, Ljubljana. 2005, 20 str. [URL: http://www.verstovsek-op.si/data/media/nacrt_odprave_sodnih_zaostankov.pdf], 19. 5. 2006.
14. Sodna statistika RS 2001. Ljubljana : Ministrstvo za pravosodje RS, 2002. 125 str.
[URL: http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/statistika/stat_sodna_2001.pdf], 31.7.2007.

15. Sodna statistika RS 2002. Ljubljana : Ministrstvo za pravosodje RS, 2003. 126 str.
[URL:
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/statistika/stat_sodna_2002.pdf], 31.7.2007.
16. Sodna statistika RS 2003. Ljubljana : Ministrstvo za pravosodje RS, 2004. 149 str.
[URL:
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/statistika/stat_sodna_2003.pdf], 31.7.2007.
17. Sodna statistika RS 2004. Ljubljana : Ministrstvo za pravosodje RS, 2005. 187 str.
[URL:
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/statistika/stat_sodna_2004_celoletna.pdf], 31.7.2007.
18. Sodna statistika RS 2005. Ljubljana : Ministrstvo za pravosodje RS, 2006. 229 str.
[URL:
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/statistika/stat_sodna_2005_celotna.pdf], 31.7.2007.
19. Sodna statistika RS 2006. Ljubljana : Ministrstvo za pravosodje RS, 2007. 272 str.
[URL:
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/statistika/stat_sodna_2006_celotna.pdf], 31.7.2007.
20. Sodni zaostanki v Republiki Sloveniji - Analiza vzrokov in predlogi za zmanjšanje in odpravo. Ljubljana : Vlada RS in Vrhovno sodišče RS, 2002. 54 str.
[URL:
http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/2005/PDF/statistika/sodni_zaostanki.pdf], 11. 9. 2006.
21. Sporočilo za javnost – Letno poročilo 2006. Ljubljana : Vrhovno sodišče Republike Slovenije, 2007, 2 str.
[URL:http://www.sodisce.si/vsrs/default.asp?k=sporocilo_za_javnost&sgroup=1&spide=541), 10.7.2007.
22. Weiss Monika: Zamudne obresti od danes nevezane na glavnico. Finance, Ljubljana, 95/2007, str. 7.
23. Zakon o izvršbi in zavarovanju : ZIZ-UPB4 – uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 3/2007).

24. Zakon o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 26/1999).
25. Zakon o sodnih taksah : ZST-UPB1 – uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 20/2004).
26. Zakon o sodiščih: ZS-UPB3 – uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 27/2007).